

Demytologizace a víra

Hendrik Adriaanse

◆ bytový seminář, česky | německy, vznik: 14. 5. 1986

◆ private seminar, Czech | German, origin: 14. 5. 1986

Demytologizace a víra [1986]

[strojový, neredigovaný přepis – model Gemini 3 (flash/pro) – únor 2026]

--- (1986-05-14 Hendrik Adriaanse – Demytologizace a víra (1) [LVH83VA]_Kaz a_cleaned.flac) ---

Jiný hlas: Učitel universitní a připravil pro nás dnes výklad, který jsme si někteří z nás předběžně vyžádali. Název té přednášky je *demytologizace a víra*. Ta přednáška je, přiznávám se, poněkud náročná. Pokud bych cítil během toho překladu, že by bylo potřeba něco snad přiblížit, tak se o to pokusím. Bude asi vyžadovat dost vaše soustředění, pak si uděláme přestávku, abyste se mohli případně zotavit nebo si vzájemně vyměnit názory a přitom položit otázky. To bych byl rád, kdybyste se mohli zaměřit třeba na kterýkoliv úsek nebo mít nějaký dotaz, vysvětlení. Pamatujte na to, že je cokoli možné jako otázku tady položit. Neváhejte, pokud vám něco není srozumitelné v té orientaci.

Hejdánek: Já se do vás vložím.

Jiný hlas: *Ja, natürlich, bitte.*

Tak ten výklad se bude zabývat problémem *demytologizace*, jeho předpoklady i zčásti diskuzí, která proběhla vlastně od válečných let až do konce let šedesátých. Je to takový základní problém, že křesťanská zvěst, zejména Nového Zákona, je podle toho hlavního zastávce *demytologizačního* programu Rudolfa Bultmanna, což je dnes už zemřelý německý novozákoník. Ta otázka je, v samotném Novém Zákoně máme výpovědi, které jsou mýtické povahy, ale podle jeho mínění tyto mýtické výpovědi nechtějí strhovat pozornost na sebe, nýbrž chtějí vlastně odkázat k čemusi zásadnějšímu a pro moderního člověka důležitějšímu, to jest k otázkám existence.

A on se pokusil takovým programovým vystoupením v čtyřicátých letech a potom v celé sérii zásadních článků a odpovědí a diskuzí obhájit takzvaný *demytologizační* program, kterým se snažil právě ukázat, jak je potřeba takové velice masivní mýtické nebo mytologické výpovědi Nového Zákona – odkrýt za nimi to existenciální jádro, které se týká každého člověka osobně. A tak vlastně umožnit, aby i moderní člověk přijal zvěst Písma, zejména Nového Zákona, a necítil se vnitřně rozpolcen mezi svou běžnou orientací na vědu a pragmatickou zkušeností, kterou prožívá, a tím poselstvím biblickým. Tedy program velice náročný, který vyvolal ohromnou diskuzi, jednak přejnou, jednak odmítavou, a do toho nás tedy tento výklad profesora Adrianuse chce uvést.

Jiný hlas: *Also, ich bin sehr froh, dass du wieder bei uns, mit uns da bist, und dass du mit diesem sehr anspruchsvollen, aber sehr wichtigen Beitrag nun diesen Abend erfüllen möchtest. Und ich habe etwas Vorläufiges über das Problem Entmythologisierung und Existenz und auch habe ich den Namen von Rudolf Bultmann erwähnt, um ein kleines Licht, Anfangslicht in die ganze Problematik zu bringen. Bitte ergreife das Wort.*

Jiný hlas: *Danke. Die Frage, die ich in diesem Vortrag behandeln möchte, lautet: ist Bultmanns Begriff der Entmythologisierung hilfreich für das Verständnis und die Darstellung des christlichen Glaubens?*

Jiný hlas: Otázka, kterou bych chtěl v tomto svém výkladu projednat, zní, jestli je ten Bultmannův pojem *demytologizace* takový, že pomáhá porozumět a vyložit křesťanskou víru.

Jiný hlas: *Ich möchte diese Frage so in Angriff nehmen, dass ich zuerst auf den zugrunde liegenden Mythenbegriff eingehe, sodann die Vorteile dieser bultmannschen Idee erwäge und schließlich die negativen Seiten in Betracht ziehe.*

Jiný hlas: Chtěl bych se tedy chopit toho problému tak, že bych nejprve pojednal o tom pojmu mýtu, co to *mythos* je a jak ho Bultmann chápe v tom svém programu, a pak se zabývat těmi řekl bych kladnými aspekty této bultmannovské ideje a nakonec zmínit ty negativní stránky.

Jiný hlas: *Unser Programm umfasst also drei Teile, deren beide Letzte das Hauptgewicht haben.*

Jiný hlas: A tak v tom našem programu dnešním půjde o tři oddíly a z nich ty dva poslední budou mít převahu.

Jiný hlas: *Die Beschäftigung mit dem Mythosbegriff Bultmanns ist notwendig, da dieser Begriff über seine Idee der Entmythologisierung entscheidet.*

Jiný hlas: Je velice nutné se zabývat tím pojmem mýtu, jak ho chápe Bultmann, protože tento pojem

vlastně rozhoduje o té jeho koncepci *demytologizace*.

Jiný hlas: *Nun, es ist nicht schwierig zu entdecken, was Bultmann unter Mythos versteht.*

Jiný hlas: *Není těžké odhalit, jak rozumí Bultmann mýtu.*

Jiný hlas: *Das Wort hat gegenwärtig meistens einen positiven Klang. Ein Mythos, so sagt zum Beispiel der berühmte ungarische Mythenforscher Karl Kerényi, erzählt, wie es ursprünglich war, dadurch zum Ausdruck bringend, was eigentlich ist und auch heute noch gilt.*

Jiný hlas: *To slovo má dnes většinou pozitivní zvuk. Mythos, tak to třeba vyjadřuje slavný maďarský badatel v oblasti mýtů Karl Kerényi – mýtus vypravuje, jak to původně bylo a tím vyjadřuje, jak to vlastně je a jak to ještě dnes platí.*

Jiný hlas: *Dem steht das bultmannsche Mythosverständnis als ein negatives oder wenigstens kritisches gegenüber.*

Jiný hlas: *Proti tomu Bultmannovo porozumění mýtu je negativní vůči tomuto pojetí nebo přinejmenším kritické vůči němu.*

Jiný hlas: *Dieser kritische Gefühlswert des Mythos ist konstant bei Bultmann. Wir finden ihn schon in seinen ältesten Schriften.*

Jiný hlas: *Toto hodnotící stanovisko mýtu je u Bultmanna konstantní. To najdeme už v jeho nejstarších spisech z dvacátých let.*

Jiný hlas: *Als es das Wort Entmythologisierung noch gar nicht gab und ebenso wenig die Unterscheidung zwischen existenzialer Analyse und existenziellem Verstehen, die für den Sinn dieses Wortes von so großem Gewicht ist, konnte Bultmann sich schon in Worten äußern, in denen diese abwertende kritische Beurteilung des Mythos ganz klar zutage tritt.*

Jiný hlas: *A ještě v době, kdy neexistovalo slovo demytologizace a kdy se ještě vlastně neuvažovalo o rozdílu mezi – a teď přicházejí dva pojmy, které je dobře, abyste si zapamatovali – mezi existenciální analýzou a existenciálním porozuměním. Ta existenciální analýza znamená vlastně reflexi, to jest to, jak o té existenci vlastní, té existenciální situaci přemýšlím, jak jí rozumím, jaké struktury v ní nalézám. A pak existuje ta existenciální situace a obojí je velice důležité pro smysl.*

Hejdánek: *tohoto slova. Tedy už tehdy, kdy ještě tyto věci se neuvažovaly, se Bultmann vyjadřuje velice depreciativně, tedy velice odmítavě vůči mýtu. So kann er 1926 Martin Dibelius vorwerfen, dass dieser – nicht sieht, dass von der göttlichen Welt überhaupt nicht als von einem Etwas, einem Vorhandenen geredet werden kann, und also der Mythos trotz größerer Naivität um nichts besser daran ist als eine rationale Theologie, sofern auch er von der göttlichen Welt als von einem Etwas redet.*

A tak v roce 1926 Bultmann jinému německému teologovi, který se vyznamenal v analýzách problému výkladu forem biblických textů, Dibelius – Dibelius se jmenuje tento teolog – mu vytýká, že vůbec nepostřehl, že není možno o božském světě hovořit jako o něčem, o něčem, co je dáno. A tak tedy mýtus je na tom stejně, to mýtické vyprávění, jako racionální teologie, která také podobně jako ten mýtus, který to ovšem dělá naivně, racionální teologie hovoří o tom božském světě jako o něčem, jako něco, nějaká skutečnost.

Mythische Rede objektiviert nach Bultmann die göttliche Wirklichkeit, macht eine Entität neben anderen Entitäten daraus. Ta mýtická řeč podle Bultmanna objektivizuje tu božskou skutečnost, dělá z ní skutečnost vedle jiných skutečností.

In einem Artikel aus dem Jahre 1927 stellt Bultmann mal die Frage, wie dem Einwand begegnen kann, dass in der Verkündigung ein Mythos vorgetragen wird, der gar nicht von mir selbst, von meiner Existenz redet. A v jednom článku z roku 1927 klade Bultmann otázku, jak by se dalo čelit námitce, že ve zvěstování – to jest, když se novozákonně zvěstuje nebo se vykládá – je předkládán mýtus, který vůbec nemluví o mně jako takovém, o mé existenci právě v té podobě toho naivního vyprávění o božském světě jako o něčem, co je mimo mne a co se mě vůbec nemusí týkat.

Der Sinn dieser Frage ist also, dass diesem Einwand nicht begegnet werden kann. Smysl této otázky, kterou Bultmann klade, je, že té námitce nelze čelit, protože s mýtem se to skutečně má tak, že chce

vyprávět o čemsi daném mimo mě.

Die Bedeutung dieses Satzes ist im Ganzen also unmissverständlich. Mythen brauchen vielleicht nicht ganz beseitigt, abgeschafft zu werden, aber wenn Verkündigung stattfinden soll, bedürfen sie tatsächlich der Interpretation, und zwar so, dass sie mich selbst, meine Existenz ansprechen. Význam té věty z Bultmanna je zcela jasný. Totiž mýtus snad není třeba odstraňovat, likvidovat, ale jestliže má dojít ke zvěstování, pak vyžaduje skutečně interpretaci. Je třeba je vyložit, a to tak, aby oslovovaly mě samého, mou existenci.

Dazu kommt noch etwas anderes, das im Kontext dieser Anführung zum Ausdruck gebracht wird. A k tomu ještě přichází něco dalšího, co je potřeba v souvislosti tohoto úvodu vyjádřit. Die soeben zitierte Frage ist die erste einer ganzen Reihe von Fragen gleicher Tendenz. In dieser Reihe kommt auch diese vor: wie kann dem Einwand begegnet werden, dass ich einer Autorität gehorche, die erst meinen Gehorsam zur Autorität macht? Ta právě citovaná otázka je první z řady dalších obdobné tendence. Tady zase: jak může být čeleno námitce – to je ta otázka, s kterou Bultmann začíná, a to je teda další otázka v té řadě – že mám poslouchat autoritu, která se stává autoritou teprve v důsledku mé poslušnosti, když já jsem ochoten jí být poslušen.

Mit anderen Worten: mythische Rede in der Verkündigung zwingt zum Glauben auf Autorität hin, zum Glauben an dem, was ich nicht selber einsehen kann. Ta mýtická řeč jinými slovy v tom zvěstování nutí k víře v autoritu, k víře v to, co já sám nemohu nahlédnout. *Mythische Rede verlangt mit anderen Worten ein sacrificium intellectus. Und das ist im besten Fall Dummheit, aber es ist nach dem Urteil von Bultmanns Lehrer Wilhelm Herrmann meistens etwas viel Schlimmeres als Dummheit, nämlich eine subtile Form der Werkgerechtigkeit.*

A mýtická řeč vyžaduje *sacrificium intellectus*, intelektuální oběť, tedy aby člověk obětoval svůj rozum. A to je v nejlepším případě hloupost, ale dokonce podle učitele Bultmannova *Wilhelma Herrmanna*, vynikajícího teologa, je to ještě o něco horšího. Je to taková jemná, subtilní forma ospravedlnění ze skutků. To je tedy ta velice komplikovaná věc *Werkgerechtigkeit* nebo *Rechtfertigung durch Werk*, že? Jiný hlas: Ja, ja, ja.

Hejdánek: To znamená, ta logika je tato: to je samozřejmě obrovská diskuse od reformace. Proti víře, která je založena z milosti jako dar, stojí víra, která se opírá o skutky. A tady se chce právě říci, že jestliže je vyžadováno, abychom to, co nemůžeme nahlédnout, přijali navzdory svému rozumu, tak se tím vyžaduje od nás jakýsi skutek. A chceme tím se dopracovat k víře takovým nepravým skutkem, to jest, že obětuujeme svůj rozum. A to je podle toho *Wilhelma Herrmanna*, který samozřejmě velice dbal na to, aby ta reformační zásada „pouhou vírou, nikoliv skutky“ byla zachována, to je subtilní výraz této zásluhovosti. *Unsere Anführung scheint darauf hinzudeuten, dass Bultmann hier seinem Lehrer beitreten will. Ich habe im Auge die Worte: Autorität, die erst meinen Gehorsam zur Autorität macht.* Ukazuje se tu, že Bultmann chce být věren svému učiteli, totiž právě v té citované větě se to ukazuje, totiž že ta autorita je založená teprve tou mou poslušností.

Jiný hlas: *Diese Abneigung vor dem Sacrificium intellectus hat einen weiteren Aspekt des Bultmannschen Mythosbegriffs zur Folge, den vierten und letzten in dieser kurzen Aufreihung.*

Hejdánek: A toto odmítnutí *sacrificia intellectus*, tedy té oběti obětování rozumu, má ještě další aspekt za nás, tedy v Bultmannově pojetí nebo pojmu mýtu, totiž ten čtvrtý a poslední, který teď chce zmínit v té řadě ostatních.

Jiný hlas: *Es ist ein Aspekt, für den ich in den Texten aus den zwanziger Jahren noch keinen Beleg habe finden können, der aber in dem Aufsatz „Neues Testament und Mythologie“ aus dem Jahre 1941, durch den die ganze Entmythologisierungsdebatte entfesselt worden ist, eine vorherrschende Rolle spielt.*

Hejdánek: Pro tenhle ten aspekt já nemám v těch textech 20. let ještě žádný doklad, nemohl jsem ho nalézt, ale v tom mém slavném článku – a to skutečně je, jak to tak někdy bývá v dějinách myšlení, článek, který působil na celou epochu – *Nový zákon a mythologie* se jmenuje ten článek Bultmannův z roku 1941, *Nový zákon a mythologie*, který rozpoutal celou tu debatu o demytologizaci, tento aspekt tam

hraje převládající roli.

Jiný hlas: *In diesem Aufsatz kennzeichnet Bultmann das ganze Weltbild des Neuen Testaments als mythisch.*

Hejdánek: V tomto článku charakterizuje Bultmann ten novozákonní obraz světa – to znamená, jak Nový zákon chápe svět – jako mýtický.

Jiný hlas: *Er meint damit, dass in dem Neuen Testament von der Vorstellung ausgegangen wird, dass die Welt aus drei Stockwerken besteht: Himmel, Erde und Unterwelt. Dass in ihr übernatürliche Mächte am Werke sind, Gott und seine Engel auf der einen, Satan und die Dämonen auf der anderen Seite. Dass Jesus Christus bei Gott präexistierte, durch seinen Tod Versöhnung bewirkt hat, von den Toten auferstanden ist und damit eine kosmische Katastrophe eingeleitet hat, die mit seiner Wiederkunft auf den Wolken des Himmels besiegelt werden wird.*

Hejdánek: Tím myslí Bultmann, a teď přichází velice důležitá myšlenka, že v Novém zákoně se vychází z představy, že svět je složen jakoby z třech poschodí: nebe, země a podsvětí. A v tomto světě působí nadpřirozené síly. Je tu Bůh a jeho andělé na jedné straně, satan a démoni na druhé straně. Je tu Ježíš Kristus, který preexistoval u Boha – to znamená dříve, než přišel na tuto zem, tak byl v té božské sféře. Skrze svou smrt přinesl smíření, vstal z mrtvých, a tím je uvedena kosmická katastrofa, která bude zpečetěna jeho druhým příchodem v oblacích.

Jiný hlas: *Warum ist all das mythisch?*

Hejdánek: Proč to všechno je mýtické?

Jiný hlas: *Die Antwort Bultmanns lautet: Weil es für den heutigen Menschen unglaublich ist.*

Hejdánek: Odpověď Bultmannova zní: Protože to je pro dnešního člověka nevěrohodné.

Jiný hlas: *Dieser heutige Mensch weiß einfach besser, und er müsste ein Sacrificium intellectus darbringen, um all dem dennoch glauben zu können.*

Hejdánek: Dnešní člověk jednoduše ví víc, je na tom lépe se znalostmi a musel by uskutečnit právě to obětování intelektu, aby tomu všemu, co bylo řečeno, mohl přesto věřit.

Jiný hlas: *Mythos ist unter diesem Gesichtspunkt also eine durch das wissenschaftliche Weltbild überholte Vorstellung und Redensart.*

Hejdánek: Z tohoto hlediska je mýtus překonán vědeckým obrazem světa a způsobem, jak se o něm hovoří.

Jiný hlas: *Bultmann betont, dass die Bejahung eines wissenschaftlichen Weltbildes und der Mythenglaube sich nicht vertragen.*

Hejdánek: Bultmann zdůrazňuje, že přijetí vědeckého obrazu světa a mýtická víra se navzájem vylučují, nesnášejí.

Jiný hlas: *Man kann nicht, so lautet ein berühmter Satz in jener Schrift „Neues Testament und Mythologie“, elektrisches Licht und Radioapparat benutzen, in Krankheitsfällen moderne medizinische und klinische Mittel in Anspruch nehmen und gleichzeitig an die Geister- und Wunderwelt des Neuen Testaments glauben.*

Hejdánek: Není možné, a tak zní jeho slavná věta v onom spise *Nový zákon a mythologie*, používat elektrické světlo a radioaparát, vyžadovat v případě nemoci moderní lékařské a klinické prostředky a současně věřit na svět duchů a zázraků Nového zákona.

Jiný hlas: *Warum geht das nicht, könnte man fragen.*

Hejdánek: Mohli bychom se zeptat, proč to nejde.

Jiný hlas: *Die Antwort Bultmanns müsste dann dahin gehen, dass man als intellektuell rechtschaffener Mensch nur an die Wahrheit glauben kann.*

Hejdánek: Odpověď Bultmannova by musela vyústit až tam, kde by řekla: Protože intelektuálně svépravný člověk může věřit jenom v pravdu.

Jiný hlas: *Er nimmt Mythen also als Vorstellungen mit einem Wahrheitsanspruch, wenn auch einem abzulehnenden Anspruch.*

Hejdánek: On považuje mýty za představy, které si činí nárok na pravdu, ale tento nárok je jim třeba upřít.

Jiný hlas: *Mythen, so haben wir bisher gefunden, sind erstens unverantwortliche Objektivierungen, die zweitens den Menschen nicht in seiner Existenz anreden, die ihn drittens zwingen, auf Autorität hin zu glauben beziehungsweise ein Sacrificium intellectus darzubringen, und die viertens durch die wissenschaftliche Entwicklungen überholt worden sind.*

Hejdánek: Teď máme jakési shrnutí. Mýty, to je výsledek našeho zjištění, jsou zaprvé neodpovědné objektivizace, vyprávění, která se tváří, jako by líčila objektivně platnou skutečnost. Zadruhé jsou to objektivizace, která člověka neoslovují v jeho existenci. Zatřetí ho nutí věřit v autoritu, a s tím souvisí, že na něm vyžadují právě obětování intelektu. A začtvrté jsou to objektivizace, které jsou překonány vědeckým vývojem.

Jiný hlas: *Nun, für den, der den Mythos so ansieht, ist Entmythologisierung der angegebene Weg.*

Hejdánek: Tedy ten, kdo takto nahlíží na mýtus, pro něho je jediná cesta demytologizovat.

Jiný hlas: Odmytologizovat, že jo.

Hejdánek: No jo, odmytologizovat, demytologizovat, zbavit se toho mýtického oděvu. Jistě, jenom to řekl česky, že? jo, tys řekl odmytologizovat, já jsem tam použil latinskou, no a on, že ti tomu desetiletí nerozuměli. Aha, dobře.

Jiný hlas: *Nun, also, das ist der erste Teil meines Vortrags. Zweiter Teil.*

Hejdánek: No a to je první část. Teď přijde druhý díl, druhý oddíl.

Jiný hlas: *Nun wollen wir hier zuerst mal die positiven Seiten dieser Auffassung hervorheben.*

Hejdánek: Tak teď vyzdvihneme nejprve pozitivní stránky tohoto pojetí.

Jiný hlas: *Ich möchte drei Vorzüge ausarbeiten.*

Hejdánek: Chci vypracovat takové tři přednosti toho pojetí.

Jiný hlas: *An erster Stelle möchte ich auf den Rationalismus dieser Auffassung hinweisen.*

Hejdánek: Tedy na prvním místě bych chtěl poukázat na racionalitu nebo racionalismus tohoto pojetí, na rozumnost.

Jiný hlas: *Oft ist Rationalismus ein anrühiger Begriff, eine Bezeichnung für eine niedrige Ebene des Denkens.*

Hejdánek: Mnohým lidem je racionalismus takový vykřičený pojem. Je to označení jakési nižší úrovně myšlení.

Jiný hlas: *Ich erkenne an, dass das Wort manchmal zu Recht diesen Sinn trägt, aber so meine ich es hier natürlich nicht.*

Hejdánek: Soudím, že skutečně někdy právem toto slovo je spojováno s tímto smyslem, ale takto já zde samozřejmě nemyslím.

Jiný hlas: *Rationalismus nehme ich jetzt als den Willen, sich in dem Gebiet des Verstandes auch wirklich durch den Verstand führen zu lassen.*

Hejdánek: Racionalismus chápu tak, jako vůli nechat se vést rozumem v oblasti, kde je rozum doma, kde je kompetentní.

Jiný hlas: *Dieser Wille kann arrogant und triumphal sein, aber das ist nicht notwendig so.*

Hejdánek: Tato vůle může být arogantní a triumfalistická, ale není tomu nutně tak.

Jiný hlas: *Der Verstand kann einen ja auch bringen, wohin er nicht will.*

Hejdánek: Rozum totiž může člověka přivést i tam, kam nechce.

Jiný hlas: *Der Verstand kann einen dazu veranlassen, aufzugeben, was ihm teuer und vertraut war.*

Hejdánek: Může ho dokonce podnítit k tomu, aby se vzdal toho, co mu je drahé a [nesrozumitelné] blízké.

Jiný hlas: *Er kann einem seine Welt einstürzen lassen, ihm schonungslos seine Illusionen entnehmen.*

Hejdánek: Může způsobit, že se svět člověka zřítí a že jsou mu bez milosti, bezohledně brány jeho iluze.

Jiný hlas: *Also die Wahrheit, zu der der Verstand führt, ist nicht immer eine angenehme Wahrheit.*

Hejdánek: Pravda, ke které vede rozum, není vždycky příjemnou pravdou.

Jiný hlas: *Und wenn das so ist, dann bleibt nicht mehr viel übrig von dieser triumphierenden Stimmung.*

Hejdánek: A jestliže toto platí, pak tedy moc nezbyvá z té triumfující nálady.

Jiný hlas: *Aber in welcher Tonart der Rationalismus auch stehen mag, im guten Sinne des Wortes ist er der Wille, weder aus dem Gebiet des Verstandes zu fliehen, noch auf diesem Gebiet sozusagen ein Auge zuzudrücken.*

Hejdánek: Ale ať už ten racionalismus myslíme jakkoliv, v tom dobrém smyslu slova je vůlí, která nechce na jedné straně z té oblasti rozumu utéci, ani v ní přivřít oči.

Jiný hlas: *Nun, einen Hauch dieses Rationalismus finde ich auch in Bultmanns Entmythologisierungsgedanken.*

Hejdánek: A jakýsi příděch tohoto racionalismu nalézám i v Bultmannově myšlence odmytologizování.

Jiný hlas: *Bultmann vergegenwärtigt sich, freilich nicht als der erste, aber dennoch auf eine eigene Weise, dass seine Welt nicht mehr die Welt der Bibel ist.*

Hejdánek: Bultmann si představuje, ovšem není v tom první, ale přesto to činí po svém způsobu, že jeho svět již není světem Bible.

Jiný hlas: *Angesichts dieser Rechenschaftsablage ist es ein bisschen allzu bequem, wenn der Philosoph Karl Jaspers in einem in seinem überaus kritischen Beitrag zur Entmythologisierungsdebatte Bultmann vorwirft, dieser setze zu Unrecht voraus, dass die moderne Wissenschaft ein Weltbild impliziert, das mit dem des Mythos im Widerstreit sein könnte, da das entscheidende Merkmal dieser modernen Wissenschaft gerade das sei, dass sie auf ein Weltbild verzichte, weil sie erkenne, dass dies unmöglich ist.*

Hejdánek: Tváří v tvář tomuto pokusu vyrovnat se s tím světem Bible a světem vlastním, je to poněkud pohodlné, když Karl Jaspers – to je jiný německý filosof, současný, patří k téže době jako Bultmann – ve svém velice kritickém příspěvku do té debaty o odmytologizování vytýká Bultmannovi, že ten neprávem předpokládá, že moderní věda zahrnuje obraz světa, který by mohl být v rozporu s mýtem, protože to rozhodující znamení této moderní vědy spočívá v tom, že ona na nějaký obraz světa rezignuje, tedy vzdává se takového obrazu světa, protože rozpoznala, že je nemožný.

Jiný hlas: *Das ist wohl kein Zitat von Bultmann, sondern von Jaspers.*

Hejdánek: Je to citát z Jasperse, nikoliv z Bultmanna.

Tak je to tak, tedy Jaspers tvrdí, že ta moderní věda si nevytváří žádný obraz světa, na rozdíl od mýtu, no a proto taky nemůže dojít k žádnému protikladu. Tím si myslí, se domnívá, že tím vlastně to základní nasazení Bultmannovo podřezává úplně u kořene.

Jiný hlas: *Jaspers verfolgt dann nicht ohne belehrendes Pathos: Zum ersten Mal in der Geschichte hat sie, die moderne Wissenschaft, uns von Weltbildern befreit.*

Hejdánek: A Jaspers o tom pokračuje dál takovým patosem poučujícím: Poprvé v dějinách moderní věda nás osvobozuje od obrazů světa.

Jiný hlas: *Das klingt schön.*

Hejdánek: Zní to pěkně.

Jiný hlas: *Das ist zudem noch wahr auch.*

Hejdánek: Je to také pravdivé.

Jiný hlas: *Dennoch beseitigt es nicht das Problem, das Bultmann beschäftigt und das er signalisiert.*

Hejdánek: Přesto to neodstraňuje problém, jímž se Bultmann zabývá a který signalizuje.

Jiný hlas: *Ebenso wenig wird dieses Problem beseitigt durch eine andere Bemerkung, die Jaspers macht.*

Hejdánek: A zrovna tak se tento problém neodstraňuje jinou poznámkou, kterou činí Jaspers.

Jiný hlas: *Jaspers sagt, für Glaubensfragen hat die moderne Wissenschaft keine vernichtenden Konsequenzen, die die vormoderne universale Rationalität nicht auch bereits hatte.*

Hejdánek: Jaspers tvrdí, že pro otázky víry moderní věda nemá žádné zhoubné důsledky, které by už neměla dřívější univerzální racionalita.

Jiný hlas: *Das mag für einen wichtigen Teil wahr sein; dazu hat Jaspers als Nichtchrist auch ein gutes*

Recht dies zu sagen.

Hejdánek: To může být do jisté míry správné, k tomu má i *Jaspers* jako nekřesťan i dobré právo to takto říct.

Jiný hlas: *Denn der christliche Theismus wird in den Augen der Nichtchristen nicht erst durch die moderne Wissenschaft ins Unrecht versetzt.*

Hejdánek: Má to pravdu už proto, protože ten křesťanský teismus ne teprve v očích moderní vědy je na nepravé cestě, nýbrž v očích už té staré tradice, té racionální.

Jiný hlas: *Das war schon viel früher, das war schon von Anfang an der Fall, dass der christliche Glaube in vieler Augen unglaubwürdig war. Die Auferstehung Jesu von den Toten zum Beispiel war für manche seiner Zeitgenossen schon unglaubwürdig.*

Hejdánek: Tady určitě tomu tak bylo od počátku, například zmrtvýchvstání Ježíše Krista bylo pro mnohé už jeho současníky nevěrohodné nebo nebylo možno mu věřit.

Jiný hlas: Nevíra.

Hejdánek: Nevíře, no.

Jiný hlas: *Also das Problem ist schon viel älter, aber die Entwicklung der Wissenschaft in den letzten zwei Jahrhunderten hat das Problem erst recht bedrängend gemacht.*

Hejdánek: Ten problém je dřívější, ale rozvoj nebo vývoj vědy v posledních dvou stoletích tento problém učinil ještě naléhavějším, svíravějším.

Jiný hlas: *Der Hinweis auf die vormoderne Rationalität tröstet überdies nicht.*

Hejdánek: A tak ten poukaz na tu předmoderní racionalitu nás neutěší. No, to nás neutěší.

Jiný hlas: *Sogar wenn es gar keine spezifisch moderne Wissenschaft gäbe, wäre das Problem nicht weg, dass die Vorstellungswelt des Neuen Testaments auf gespanntem Fuß mit unserer gewöhnlichen Erfahrungswelt steht.*

Hejdánek: Dokonce i kdyby neexistovala nějaká specificky moderní věda, pak by ten problém nezmizel, protože totiž představový svět Nového zákona stojí v takovém napětí s naší obyčejnou zkušeností, jak svět přijímáme.

Jiný hlas: *Bultmann konstatiert diese Spannung, nicht in historischer Distanz, nicht als Historiker, sondern als Theologe.*

Hejdánek: *Bultmann* konstatuje toto napětí nikoli v historické distanci, nikoli jako historik, ale jako teolog, který vykládá, exegetický teolog.

Jiný hlas: *Sein Rationalismus geht damit ein Risiko ein. Als Historiker Rationalist zu sein, ist vielleicht nicht so schwierig. Schwierig ist es aber, es als Theologe zu sein. Also, zuerst den ersten Vorzug dieses Entmythologisierungsgedankens bei Bultmann ist diesen Rationalismus im positiven Sinne des Wortes, es gehört Mut dazu das zu sein.*

Hejdánek: Jeho racionalismus tedy podstupuje riziko. Být racionalistou jako historik snad není tak obtížné, obtížné je to tomu, když je člověk teolog. A tak první pozitivní rys je onen racionalismus a ta odvaha k němu.

Jiný hlas: *Das zweite, das ich als Vorzug des Entmythologisierungsgedankens hervorheben möchte, ist dessen Rechtmäßigkeit.*

Hejdánek: To druhé, co bych chtěl teď vyzdvihnout na tom programu nebo té myšlence odmythologizování, je její oprávněnost, legitimita.

Jiný hlas: *Legitimität.*

Hejdánek: Legitimita.

Jiný hlas: *Mit diesem Wort meine ich noch etwas mehr als lediglich Annehmbarkeit oder Plausibilität.*

Hejdánek: Tímto slovem, tou oprávněností nebo legitimitou, myslím něco ještě víc než pouhou přípustnost, přijatelnou možnost, schůdnost.

Jiný hlas: *Plausibilität.*

Hejdánek: Schůdnost.

Jiný hlas: *Diese Plausibilität hat Entmythologisierung freilich auch.*

Hejdánek: To obojí má samozřejmě ta odmythologizování, má tu přijatelnost a schůdnost.

Jiný hlas: *Die meisten Theorien über den Mythos gehen von einem Schematismus aus, der sich mit dem bekannten Motto „vom Mythos zum Logos“ charakterisieren lässt.*

Hejdánek: Většina teorií o mýtu vychází z jakéhosi schématu, které by se dalo vyjádřit nebo charakterizovat tím známým mottem *od mýtu k logu*.

Jiný hlas: *Mýtus, ja...*

Hejdánek: Tím se chce naznačit dějinná linka, že člověk nejprve byl v oblasti mýtu zakotven a pozvolna se z toho osvobozoval a přecházel k dimenzi logu. To naznačuje to *od mýtu k logu* jako dějinný vývoj, dějinná linie.

Jiný hlas: *Mythen wären mit anderen Worten an eine bestimmte prä-logische Entwicklungsphase der Kultur gebunden.*

Hejdánek: Podle tohoto hesla nebo motta mýty byly spojeny s určitou před-logickou vývojovou fází kultury.

Jiný hlas: *Sie wären kraft einer geschichtlichen Notwendigkeit abgestorben als die Menschheit über die Schwelle des Logos ging bzw. ihr Schicksal sei abzusterben, sobald eine Kultur über diese Schwelle geht.*

Hejdánek: A tedy z takové dějinné nutnosti odumřely v okamžiku, kdy lidstvo překročilo práh logu, respektive bylo jejich osudem odumřít, jakmile kultura překročila tento práh.

Jiný hlas: *Entmythologisierung hat in dieser Hinsicht keine geringere Annehmbarkeit als die Ablegung kindlicher Vorstellungen im Erwachsenwerden. Nicht logisch notwendig, aber faktisch unumgänglich.*

Hejdánek: A tak odmythologizování v tomto ohledu není o nic méně přijatelné než odložení dětských představ tehdy, když dospíváme. Ne logicky nutné, ale fakticky nezbytné.

Jiný hlas: *Nun, einen Kern von Wahrheit schreibe ich dieser Auffassung zwar zu, obwohl ich, wie ich weiterhin darlegen werde, in einem bestimmten Sinn auch von der Gegenwärtigkeit des Mythos reden möchte.*

Hejdánek: Tedy jistě jádro pravdy připisuji i tomuto pojetí, i když, jak dále chci prokázat, v určitém smyslu chtěl by mluvit o přítomnosti mýtu. Ta myšlenka je tato, že podle toho schématu *od mýtu k logu* by to znamenalo, kdyby to platilo v plnosti, že dnes už nemá smyslu o mýtu mluvit, protože byl vystřídán fází logu, a proč bychom se zabývali nějakou muzejní problematikou. On ovšem soudí, že mýtus není takto pohřben, nýbrž že je v něm cosi přítomného, a proto tedy chtěl by o tom hovořit právě na pozadí této přítomnosti mýtu.

Jiný hlas: *Darf ich inzwischen mal fragen: Ist es zu folgen, oder ist es zu schwierig?*

Hejdánek: Tak, host se ptá, já to přeložím, jestli se to dá sledovat, nebo je to příliš těžké.

Jiný hlas: *Zu schwierig?*

Hejdánek: Příliš těžký?

Jiný hlas: *Oder?*

Hejdánek: Nebo?

Jiný hlas: *Není.*

Hejdánek: *Není. Ne, dá se to. Es kann man, man kann folgen. Geht es? Ja? Sonst weiche ich von meinem geschriebenen Text ab und deute mehr an, was ich sagen möchte. Das ist vielleicht bequemer, ne? Wie Sie wollen. Aber geht's? Gut, danke schön. Dann mache ich Sie noch aufmerksam, dass wir so in einem Drittel, in einem guten Drittel, 40 % máme za sebou. Haltet ihr das aus? Ja? Gut, dann gehen wir weiter.*

Hejdánek: Tak upozorňuji vás, že jsme tak v třetině, v dobré třetině, 40 % máme za sebou. Tak vydržte to? Prosím, tak, můžeme pokračovat?

Jiný hlas: *Nun wir waren also... wir haben zuerst gesagt, dass die Entmythologisierung aufgrund dieses Schemas vom Mythos zum Logos eine gewisse Plausibilität hatte, aber nicht nur das, sie hat auch eine Legitimität. Und darüber möchte ich jetzt sagen...*

Hejdánek: A teď bych chtěl mluvit nejen o té přijatelnosti nebo schůdnosti, teď bych chtěl mluvit o té

legitimitě.

Jiný hlas: *In diesem Zusammenhang ist mit diesem Wort Legitimität der Sachverhalt gemeint, dass jener Prozess des Ablegens primitiver Vorstellungen gerade in den Texten, für deren Interpretation Entmythologisierung von Bultmann gefordert wird, schon aufweisbar ist.*

Hejdánek: V této souvislosti je tímto slovem legitimita nebo oprávněnost míněn ten stav, že onen proces toho odkládání, překonávání těch primitivních představ je vlastně prokazatelný – a to je důležité – je prokazatelný už v těch textech, pro něž Bultmann vyžaduje demytologizační interpretaci.

To znamená, není to tak, že by to byla z Bultmannovy strany takový podnik svérázný, na vlastní pěst, že on by chtěl demytologizovat, nýbrž on je přesvědčen, že ty texty samotné vlastně už ten demytologizační proces počínají, že už vlastně je v něm skryt.

Jiný hlas: *Bultmann hebt das selbst auch hervor.*

Hejdánek: To vyzdvihuje sám Bultmann.

Jiný hlas: *Entmythologisierung, sagt er an vielen Stellen, ist eine Aufgabe, die von dem Neuen Testament selber...*

--- (1986-05-14 Hendrik Adriaanse – Demytologizace a víra (1) [LVH83VA]_Kaz b_cleaned.flac) ---

Jiný hlas: *Ich weise dazu auf einen Widerspruch, der im ganzen Neuen Testament wirksam und erkennbar sei: Auf der einen Seite werde der Mensch in kosmischer Determiniertheit aufgefasst, auf der anderen als ein selbständiges und verantwortliches Ich.*

Vzpomeňte si, jak jsme před chvílí definovali mythos u Bultmanna, jak jsme tam jmenovali ten božský svět, svět Satanův a všechny ty komponenty. Teď přichází ta myšlenka, že totiž i když tomu tak je v Novém zákoně, tak přece tu existuje jakýsi rozpor uvnitř toho Nového zákona, který se dá rozpoznat. Totiž na jedné straně například je člověk pojat v takové kosmické determinovanosti, kosmické určenosti, jakoby to, co člověk je a co má být, je jakoby dáno kosmickým řádem. A na druhé straně se mluví v Novém zákoně o člověku jako samostatném a odpovědném já.

Auf der einen Seite sei Christus als eine überindividuelle Person, der zweite Adam, gedacht, auf der anderen Seite als Messias.

Na jedné straně, další takový protiklad, je tu Kristus jako nadindividuální osoba jako druhý Adam a na druhé straně jako Mesiáš. *Also meint Messias in dem Sinne, wie... also eine Person.* Čili ten protiklad je v tom tedy, že ne nadosobní nebo nadindividuální osoba, a proti tomu stojí tedy Mesiáš pojatý jako jednotlivá osoba.

Sein Tod sei auf der einen Seite ein kosmisches Ereignis, auf der anderen eine Selbstopferung, also sittlich gesehen.

A zase další protiklad, na jedné straně vidí Nový zákon jeho smrt jako kosmickou událost. Mluví se v Novém zákoně o tom, jak nastalo otřesení země, opona chrámová se roztrhla, hvězdy a tak dále, tedy něco, co vlastně přesahovalo tu individuální událost té smrti. A na druhé straně chápe smrt Ježíšovu jako sebeoběť.

Dieser Widerspruch oder besser diese Reihe von Widersprüchen zeigt nach Bultmann, dass das Mythische im Neuen Testament selbst auch nicht mehr in ungebrochener Form hingenommen wird.

A tento protiklad, nebo spíš řada protikladů, ukazuje podle Bultmanna, že mythos nebo mytické v Novém zákoně už nemůže být přijímáno v nějaké takové ucelené, vnitřně koherentní formě, tedy nezlomené. Tady je německý výraz *ungebrochene Form*, to znamená jaksi v nerozlomené formě. Už ten mythos je jakoby narušen, není celistvý, že už je jakoby vnitřně narušen.

Ob Bultmann recht hat mit dieser Auffassung, sollen selbstverständlich die Exegeten entscheiden.

Unkundig von ihrem endgültigen Urteil neige ich aber dazu, ihm hier beizupflichten. Ich weiß, dass ich dabei vielleicht das Opfer eines überholten Typus biblischer Theologie bin, in der vor allem der mythologiekritische, entzaubernde Charakter der jüdisch-christlichen Tradition betont wurde.

Zda-li má pravdu Bultmann v tomto svém pojetí, o tom by měli samozřejmě rozhodnout exegeti, vykladači písma. Bez ohledu na jejich konečný úsudek, já sám se kloním k tomu mu zde přisvědčit.

Možná, jsem si toho vědom, že možná se tím stávám obětí takového překonaného typu biblické teologie, v níž především je zdůrazňován onen mytologicko-kritický, tedy kritický vůči mytologii, a odkouzlovací charakter té židovsko-křesťanské tradice. Prosím?

Hejdánek: Míňeno jako moderní, moderní.

Jiný hlas: No ano.

Hejdánek: No ano, jenomže...

Jiný hlas: *War es ironisch gemeint? Nein. Das heißt, ich bin kein biblischer Theolog, kein Exeget, sondern ein systematischer Theolog. Ich habe also keine Autorität hier zu sprechen, neige aber dazu, diesen mythologiekritischen Standpunkt Bultmanns beizupflichten. Dann kann mir vorgeworfen werden: Aber du bist altmodisch, du basierst auf einer biblischen Theologie, die schon längst überholt ist. Nun, das muss ich dann zugeben, aber wenn das nicht so ist, wenn ich also recht habe, dann kann ich diesen mythologiekritischen Zug in der ganzen jüdisch-christlichen Tradition hervorheben. Das ist der Punkt.*

Tak to nebylo míňeno ironicky. Skutečně, on se považuje tedy za systematického teologa zabývajícího se ne tím detailním textovým výkladem písmu a skutečně by mu mohl namítnout někdo, že tedy vlastně tu zastává jakýsi překonaný typ, protože v té moderní teologické diskuzi se o mythu nemluví už tak jaksi zamítavě, jako dejme tomu před těmi třiceti čtyřiceti lety u bultmannovců. Ale on přesto by rád zůstal na této platformě, podtrhl tu kritičnost vůči mytologii a domnívá se, že to odpovídá té židovsko-křesťanské tradici.

Ja, ich kann das vielleicht noch etwas weiter ausführen. Also in diesem Typus der biblischen Theologie, auf den ich mich hier beziehe, ist der Hauptgedanke, dass das Auftreten des Judentums und Christentum in der Geschichte eine entzaubernde Funktion gehabt hat.

Prostě v té tradici, v tom typu, který on zastává, tam chce podtrhnout ten odkouzlovací charakter, prostě ten charakter zbavit kouzla, mytického kouzla. Zdůrazňuje tedy, že v té tradici, kterou on zastává, která se přisuzuje té klasické židovsko-křesťanské, je v popředí právě tento kouzla zbavující charakter, kterého se drží.

Wenn diese Voraussetzung stichhält, dann gilt auch, dass Bultmanns Entmythologisierung ihre Rechtmäßigkeit hat, und zwar darin, dass sie einer Tendenz entspricht, die in den Texten, auf denen er sie anwenden will, selber schon spürbar ist.

Takže jestliže tento předpoklad platí, pak tedy vykazuje ten Bultmannův demytologizační nebo odmytologizující program svou oprávněnost, protože ta tendence tohoto myšlení, té demytologizace, je už patrná v těch textech, na kterých ten program demytologizace chce aplikovat.

Diese Rechtmäßigkeit scheint mir ein richtiger Punkt für einen exegetischen Theologen zu sein. Bultmann ist mit seinem Interpretationsverfahren dem Sinn, dem Geist, dem Duktus der Texte nicht zuwider. Er bringt diesen vielmehr zu Geltung.

A ta oprávněnost se mi zdá takovým důležitým bodem pro exegetického teologa. Bultmann ve svém počínání jako vykladač není v rozporu se smyslem, duchem a tím, co chce říct ten text. Naopak umožňuje, aby tento smysl, tento duch a jádro toho poselství vyznělo.

Jiný hlas: Bylo objeveno a uplatnilo se. *Das ist übrigens auch was er selbe ausdrücklich behauptet, beansprucht.* A to samo také si klade jako nárok, výslovně. *Die Entmythologisierung will die eigentliche Intention des Mythos zur Geltung bringen, sagt er wortwörtlich.* Doslova říká, odmytologizování chce tu vlastní intenci mýtu přivést v platnost, uplatnit. *Das war also zweiter Vorzug: Rechtmässigkeit, Legitimität.* Tak jako ten druhý bod, ten pozitivní toho Bultmannova pokusu, to byla ta oprávněnost, ta legitimita toho počínání. *Und der dritte und wichtigste Vorzug des Entmythologisierungsgedankens liegt nach meiner Meinung in dem positiven Sinn, den Bultmann mit diesem Verfahren zutage bringt.* A ten třetí a nejdůležitější aspekt, ten pozitivní, té myšlenky odmytologizování, spočívá podle mého mínění v tom pozitivním smyslu, kterým Bultmann toto počínání aktualizuje, dává najevo.

Entmythologisierung hat, wie man weiß, als Ziel, das Kerygma der neutestamentlichen Texte zum Reden zu bringen. Jaký je smysl vlastně té odmytologizace? Jak víme, za cíl tohoto počínání je, aby zvěst

novozákonních textů promluvila. *Kerygma, das ist zu auszulegen, zu verstehen. Kerygma – já jsem to přeložil zvěst – to znamená to poselství Nového zákona. To, co chce Nový zákon říct, to vlastně tím demytologizačním počínáním má být ještě podtrženo, umožněno de facto.*

Das Neue Testament redet von einem Ereignis, ich komme auf dieses Wort gleich zurück, durch das Gott das Heil der Menschen herbeigeführt hat und das in der Person Jesu Christi besteht. Nový zákon mluví o události – k tomu slovu událost se ještě vrátíme – skrze niž Bůh přináší spásu lidem, a ta spočívá v osobě Ježíše Krista. *Die mythischen Teile des Neuen Testaments sollen im Blick auf dieses Kerygma ausgelegt werden.* A ty mýtické výpovědi nebo mýtické části Nového zákona je nutno vykládat ve světle nebo v pohledu této zvěsti. *Wenn sie auch auf den ersten Blick den Sinn kosmologischer Aussage haben, und dann freilich kosmologische Aussage einer reichlich fantastischen Sorte, in Wahrheit handelt es sich um das Kerygma des Ereignisses Jesu, das auch sie vermitteln wollen.* A i když na první pohled mají tyto výpovědi kosmologický smysl – a to ovšem jsou kosmologické výpovědi velice bohatě fantastické, nebo ten druh těchto výpovědí je bohatě fantastický – ve skutečnosti se jedná o to, aby chtěli zprostředkovat poselství, zvěst o události Ježíše Krista.

Entmythologisierung ist also, positiv gesehen, Konzentration auf ein Heilsgeschehen. Pozitivně viděno je odmythologizování soustředění na dění spásy. *Nun soll dies aber nicht so verstanden werden, dass das kosmisch Mythische durch das Historische ersetzt wird.* Ale tomu se samozřejmě nesmí rozumět tak, že by to kosmicko-mýtické výpovědi kosmického obsahu teď měly být nahrazeny historickým. A tady už předem upozorňuji na rozdíl v němčině – my totiž na to nemáme dva výrazy, němčina má dva výrazy: *das Historische* a *dějinné*. No vlastně my taky, ale teď je tady řečeno *historické* a tím se myslí něco, co se událo v minulosti, co je možno zapsat třeba jako událost minulosti, ale nemá to žádnou spojitost s přítomností, se mnou. Takže kdykoliv tady bude řečeno o *historickém*, tak pamatujte na toto: to, co je minulé, aniž by bylo významné pro přítomné.

Es ist allerdings wahr, dass sich ein Ereignis an einem bestimmten Ort und zu einer bestimmten Zeit, die historisch feststellbar sind, zugetragen hat. Je samozřejmě pravdivé, že se mohla stát událost na určitém místě a v určité historicky konstatovatelné době. *Aber es ist nicht dadurch, dass eine Begebenheit ein Ereignis ist.* Ale tím se ještě tato danost, to, co se tedy událo v minulosti, nestává událostí v tom pravém slova smyslu. *Bultmann nutzt die Etymologie des letztgenannten Wortes, also Ereignis, vollauf aus, just wie Heidegger vor ihm schon getan hatte.* A Bultmann využívá etymologii, původ toho slova, rozumí se událost, a využívá ji plně, tu etymologii, stejně tak jako to učinil Heidegger před ním. *In Ereignis liegt das Wort eigen verborgen.* V tom německém slově událost, *Ereignis*, je vskrytu vlastně ještě jiné slovo: *eigen*. A *eigen* znamená...

Tak prosím vás, v tom slově – teď musíme... to bude složité. Německé slovo *Ereignis* je složeno, jak sami slyšíte, ze dvou: *er* a *eigen*, nebo tam je v pozadí. To *eigen* znamená vlastní. Něco, co se stalo vlastním, co jsem si přivlastnil. V českém slově to nemáme, událost, ale to je potřeba si uvědomit. Heidegger to vykládá *Er-eignis* jako... *Ja, ja, das auch noch, aber das lasse ich beiseite, das wird zu kompliziert.*

Ereignisse sind mit anderen Worten Zueignungen. A tak tedy události jsou vlastně přivlastňování.

Hejdánek: *"Ich kann nur sagen, dass sich etwas ereignet, insofern es meine Eigenheit betrifft.* Můžu vlastně říct, že se něco děje nebo něco udává, přichází, pokud se to týká mého vlastního, mého svěbyťi.

Ereignisse sind nicht durch ihre Historizität, durch ihren Charakter objektiver Feststellbarkeit gekennzeichnet, sie bringen vielmehr die Subjektivität, die individuelle Eigenheit ins Spiel.

A tady vlastně máme to, na co jsem upozorňoval, že události nejsou charakterizovány svou historicitou, že se udály kdesi dávno na jiných místech a že o nich možno objektivně vypovídat, konstatovat je, nýbrž přivádějí do hry, na scénu ten podíl subjektivity. *Ereignisse – přeskočím pár vět – Ereignisse sind somit nicht so sehr historisch, sondern vielmehr geschichtlich. Sie gehen im Kontext der Existenz vor und konstituieren deren Bewegung.* A tak události nejsou ani tolik historické, jako spíše dějinné. Dějí se v kontextu existence a zakládají její pohyb. Stále jde o ten událostní zřetel přítomný pro mě. Ne o to, co se událo kdesi nezávisle na mně a je pro mě vlastně nezajímavé nebo mimoběžné.

Das Heilsgeschehen, von dem das Kerygma redet, ist also geschichtlich. A teď, to dění spásy, o kterém mluví ta novozákonní zvěst, je dějinné v tomto smyslu. Es trifft Menschen in ihrer Existenz, in ihrem eigentlichen Selbstsein. Dotýká se lidí v jejich existenci, v jejich nejvlastnějším bytí, svébytí, tedy v tom, jak člověk jest v tom nejvlastnějším. Das auszudrücken verwendet Bultmann das Wort Glaube, das ein Grundwort in seiner Gedankenwelt ist und das ich darum auch in den Titel dieses Vortrags aufgenommen habe. Aby toto vyjádřil, Bultmann k tomu používá slovo víra. To je základní slovo v jeho myšlenkovém světě a to jsem také začlenil jako titul do své přednášky. Jde o Demytologizaci a víru.

Also das Wort Glaube und nicht das Wort Religion, denn der Begriff der Religion ist für Bultmann in diesem Zusammenhang unzulänglich. Tedy slovo víra, nikoliv slovo náboženství, protože pojem náboženství je v této souvislosti pro Bultmanna nepřijatelný. Es handelt sich nicht um religiöse Existenz, sondern um gläubige Existenz und, wie Bultmann präzise sagt, um eschatologische Existenz. Nejedná se o náboženskou existenci, nýbrž spíše o existenci z víry nebo, jak to Bultmann označuje, eschatologickou existenci. Das heißt eine Existenz, die keineswegs gegründet ist auf oder ein realer Teil ist von ho aion hutos.

Jiný hlas: Osvětštění.

Hejdánek: To není správné, protože osvětštění znamená, že jsme nejdříve byli a pak jsme se... Že zdrojem té eschatologické existence není svět, ta naše zkušenost, to, co máme k dispozici, co přijímáme jako samozřejmost v duchu doby a tak dále. *Die Welt, das Ganze dessen, was wir objektiv erkennen können und was zu unserer Verfügung steht. Žít bez tohoto zakotvení v tomto světě je možné jenom ve víře, jak ještě uvidíme. Není ani založena ve světě, na tom všem, co můžeme objektivně poznat a co máme ke své dispozici. Eschatologische Existenz ist also, wie Bultmann sagt, entweltlichte Existenz. Eschatologická existence je tedy, jak říká Bultmann, existence, která nevychází a není založena na světě. Diese Entweltlichung ist nun aber nur im Glauben möglich, wie wir noch sehen werden. A je tady ten německý pojem Entweltlichung, což doslova znamená osvětštění...*

Jiný hlas: Oproštění od světa.

Hejdánek: No. *Das Kerygma ist somit ein Aufruf zum Glauben. Zvěst je tím výzvou k víře. Erst wenn ich das verstanden habe, das heißt, erst wenn ich verstanden habe, dass es sich im Neuen Testament nicht um eine seltsame Art Kosmologie und auch nicht um Begebenheiten damals und dort, sondern um mich selbst, um mein geschichtliches Selbst handelt, das im Augenblick, da es das Kerygma vernimmt, zur eigentlichen Existenz im Glauben aufgerufen wird, erst dann habe ich den Sinn der neutestamentlichen Texte verstanden.*

Velmi důležitý odstavec. Teprve tehdy, jestliže jsem pochopil, že nejde v Novém zákoně o nějaký zvláštní druh kosmologie, nauku o světě o vzniku a tak dále, a o nějaké události, které se staly tam a kdysi, nýbrž že jde o mě samého, o moje dějinné bytí, které je vyzýváno v okamžiku, když slyší a přijímá zvěst, k té vlastní pravé existenci ve víře, pak jsem teprve pochopil smysl novozákonních textů.

Nach dieser Erörterung der positiven Punkte von Bultmanns Idee der Entmythologisierung wollen wir jetzt auch noch einige Nachteile derselben ins Auge fassen. Po těchto pozitivních bodech myšlenky Bultmannovy týkající se demytologizace teď obrátíme svůj zrak k několika negativním stránkám. Und ich betone gleich anfangs, dass diese nach meiner Ansicht so schwer wiegen, dass sie die Pluspunkte, wo nicht aufheben, so doch erheblich herabsetzen. A hned na začátku zdůrazňuji, že podle mého mínění tyto negativní stránky váží velmi mnoho, a i když tedy asi nezruší ty pozitivní, tak je přece jenom budou velmi významně relativizovat. Ueberou jim.

Jiný hlas: Ano. Ted'ka červeně ještě dál.

Ich werde zwei dieser Schwächen darlegen, die erstere betrifft die Voraussetzungen, die zweite den theoretischen Rahmen der Entmythologisierung.

Hejdánek: A teď se zmíním o dvou takových slabých stránkách, ta první se týká předpokladů a ta druhá teoretického rámce toho programu odmytologizování.

Jiný hlas: *Eine vitale Voraussetzung der Entmythologisierung ist der Mythenbegriff.*

Hejdánek: Takovou velmi vitální, silným předpokladem pro ten program demytologizace je zvláštní, určitý pojem mýtu, jak Bultmann chápe *mýthos*.

Jiný hlas: *Für den, der den Mythos so ansieht wie Bultmann, ist Entmythologisierung der angegebene Weg, haben wir gesagt.*

Hejdánek: Řekli jsme, že pro toho, kdo vidí ten mýtus tak, jak ho vidí Bultmann, vlastně nezbývá jiná cesta než demytologizace.

Jiný hlas: *Ist dieser Ausgangspunkt aber nicht willkürlich?*

Hejdánek: Není však toto východisko svévolné?

Jiný hlas: *Ist nicht ein anderes Verständnis des Mythos möglich?*

Hejdánek: Není možné jiné porozumění mýtu?

Jiný hlas: *Vier Züge haben wir in dem Mythenbegriff Bultmanns unterschieden.*

Hejdánek: Rozeznávali jsme čtyři rysy pojmu mýtu u Bultmanna.

Jiný hlas: *Diskutabel ist in diesem Zusammenhang vor allem der vierte, also der Gegensatz zwischen Mythos und moderner Wissenschaft.*

Hejdánek: A problematický, předmětem diskuse se v této souvislosti stává především ten čtvrtý bod, to jest ten protiklad mezi mýtem a moderní vědou.

Jiný hlas: *Dieser Gegensatz zwischen Mythos und moderner Wissenschaft setzt einen Zeitverlauf voraus, in dem der Mythos das Vorhergehende und das moderne wissenschaftliche Weltbild das Spätere ist.*

Hejdánek: Tento čtvrtý bod neboli ten protiklad předpokládá časový průběh, v němž mýtus je to, co předchází, to původnější, a moderní vědecký obraz světa to následné, pozdější.

Jiný hlas: *Ist die Kultur einmal zur Übernahme dieses Weltbildes fortgeschritten, so ist der Mythos vorbei und stirbt er ab.*

Hejdánek: A jestliže kultura dospěla k tomu nebo převzala tento obraz světa, pak tedy mýtus vlastně končí a odumřel.

Jiný hlas: *Nun, die Frage, die ich zu dieser Voraussetzung stellen möchte, ist: Kann der Mythos nicht als etwas Dauerhaftes gedacht werden, als etwas, das nie, auch nicht in unserer verwissenschaftlichten Kultur seine Zeit gehabt hat?*

Hejdánek: Nyní moje otázka k tomuto předpokladu, kterou bych rád postavil: Copak nemůžeme *mýthos* chápat jako něco trvalého, co má svůj čas a své místo i v naší zvědečtělé kultuře?

Jiný hlas: *Könnte man mit anderen Worten nicht wie der polnische Philosoph Leszek Kołakowski von der Gegenwart des Mythos reden?*

Hejdánek: Nedalo by se, jinými slovy, podobně jako to činí polský filosof Leszek Kołakowski, mluvit o přítomnosti mýtu?

Jiný hlas: *Das habe ich im Text ein bisschen weiter ausgeführt. Ich werde das jetzt übergehen, um der Zeit willen. Der Gedanke Kołakowskis ist, dass man in den modernen Wissenschaften überall noch mythische Züge antrifft, sogar in der Logik.*

Hejdánek: Ted' přeskočím to, co jsem tady měl napsané, abych to mohl vyslovit. Ten polský filosof tvrdí, že i v moderních vědách současných najdeme jakési rysy mýtické a dokonce i v takové vědě, jako je formální logika.

Jiný hlas: *Ja, wenn Sie etwas mehr davon hören wollen, dann können Sie es nachher mal fragen, dann kann ich das etwas ausführlicher behandeln.*

Hejdánek: Jestliže vás to bude zajímat, tak se můžeme potom k tomu v diskusi širěji vrátit.

Jiný hlas: *Was an dem Gedankengang Kołakowskis sicher einiges zu beanstanden ist, aber was mir ein fruchtbarer Ausgangspunkt bei ihm erscheint, ist, dass er an den Mythos heranzugehen versucht von dem, wie er sagt, mythogenen Bewusstsein her. Also von dem Bewusstsein her, aus dem Mythen immer wieder hochkommen, immer wieder hervorquellen. Beziehungsweise, dass er an den Mythos heranzugehen versucht von der kulturellen Funktion her, die das Mythologisieren aufgrund der metaphysischen Bedürfnisse des Menschen hat.*

Hejdánek: Lecos je možno myšlenkovému pochodu toho polského filosofa vytýkat, ale zdá se mi plodné východisko Kořakowského, totiž to, že se pokouší ukázat, že mýtus i dnes vychází z moderního vědomí, které je mytogenní. To znamená, že vlastně v tom moderním vědomí znovu a znovu ty mýty přicházejí ke slovu, rodí se. Respektive o kulturní funkci, kterou má ještě dnes na základě metafyzických potřeb moderní člověk, ono mytologizování neboli tvorba mýtů.

Jiný hlas: *Also, das Erste, das erste Bedenken, das man gegen Bultmanns Entmythologisierungsprogramm einwenden kann, ist, dass es eine willkürliche Voraussetzung hat, indem es von diesem Mythenbegriff ausgeht, demzufolge der Mythos stirbt, von der wissenschaftlichen Kultur verdrängt wird. Dagegen kann man auch einen anderen Mythenbegriff wählen, demzufolge von der Gegenwart des Mythos geredet werden kann.*

Hejdánek: Tak první takovou pochybnost, kterou je možno vůči tomu Bultmannovu konceptu vznést, je, že on vychází z předpokladu, že mýtus právě v důsledku té moderní vědy odumírá, je to cosi minulého, spjatého s minulou epochou. Zatímco ta námitka může vyústit v pozitivní tezi, že totiž mýtus si zachovává i přítomnost v tom moderním světě, má svou kulturní funkci, tak jak to ten Kořakowski naznačuje.

Jiný hlas: *Jetzt zum zweiten Punkt, an dem Bultmanns Entmythologisierungsgedanke anfechtbar erscheint.*

Hejdánek: A teď druhý bod, kde se mi zdá, že je Bultmannova myšlenka demytologizace napadnutelná.

Jiný hlas: *Dieser betrifft, wie gesagt, den theoretischen Rahmen dieses Gedankens, das Ganze von Begriffen und Sätzen, in denen Bultmann ihn formuliert und erkenntnistheoretisch und methodologisch rechtfertigt.*

Hejdánek: Tato námitka se týká, jak bylo řečeno, teoretického rámce této myšlenky demytologizace, to jest toho celku pojmů a vět, v nichž ji Bultmann formuluje a ospravedlňuje metodologicky a v rámci nebo teorie poznání.

Jiný hlas: *Über diesen Rahmen kann vieles gesagt werden, ich beschränke mich hier auf eine einzige Sache, die übrigens von ausschlaggebender Wichtigkeit ist.*

Hejdánek: Omezím se na jednu věc, i když by bylo možno říci samozřejmě mnoho, která je mimořádně důležitá.

Jiný hlas: *Nämlich die Unterscheidung zweier Weisen der Erkenntnis von Existenz, der existenziellen und der existenzialen.*

Hejdánek: A teď přichází to, na co jsem vás upozornil na začátku, totiž dva způsoby, jak poznáváme existenci, jeden je ten existenciální a jeden je existenciální. Nebo jsou to dvě roviny poznání, teď to blíží vyloží.

Jiný hlas: *Diese Termini stammen von Martin Heidegger, der damit pauschal gesagt eine Ebene des aktuellen menschlichen Daseins im Unterschied von der Ebene der philosophischen Analyse dieses Daseins meint. Also existenziell ist die Ebene des aktuellen Existierens, existenzial ist die Ebene der philosophischen Analyse des Existierens.*

Hejdánek: Tak toto rozlišení pochází od Martina Heideggera a tím je řečeno, že tu je rovina toho aktuálně lidského způsobu existence, Dasein, na rozdíl od té roviny, kde dochází k té filosofické analýze této existence.

Jiný hlas: *Und ich fasse nun wieder ein bisschen zusammen. Diese existenzial-Analyse oder wie Heidegger sagt diese Existenzialanalytik ist seiner Auffassung nach gegenüber dem faktischen aktuellen Existieren indifferent. Das heißt, es kann sehr viele verschiedene Formen aktuellen Existierens geben, aber die können alle zugleich in dieser Existenzialanalytik studiert werden.*

Hejdánek: A Heidegger se domnívá, že ta existenciální analytika nebo analýza je proti těm faktickým způsobům existence jakoby lhostejná, protože těch je velmi mnoho, jsou různé a teprve v té analýze je možno je vlastně studovat.

Jiný hlas: *Also die Existenzialanalytik bringt die unveränderlichen Strukturmomente zutage, die all dieses Daseins immer schon bestimmen.*

Hejdánek: A ta existenciální analytika, to znamená ta filosofická práce reflektující tu faktickou existenci, ta uplatňuje ty neproměnné nebo neměnné strukturní momenty, které určují tu konkrétní existenci.

Jiný hlas: *Diese Unterscheidung zwischen existenziellem Verstehen und existenzialer Analyse, die wir bei Heidegger finden, ist schon bei ihm, also bei Heidegger selbst, schon höchst problematisch.*

Hejdánek: Tento rozdíl mezi tím dvojím je samozřejmě už u samotného Heideggera velmi problematický.

Jiný hlas: *Aber bei Bultmann kehren sie sozusagen potenziert zurück.*

Hejdánek: Ale u Bultmanna potom vystupují tyto problémy ještě jakoby v takové umocněnější podobě.

Jiný hlas: *Daran ist an erster Stelle der massive Gebrauch, den er von Heideggers Gedanken macht, schuld.*

Hejdánek: Na tom má vinu ten masivní způsob, to, jak velmi masivním způsobem vlastně přejímá Bultmann tento koncept.

Jiný hlas: *Bultmann orientiert sich an einem einzigen Buch Heideggers, Sein und Zeit, als ob Heidegger seitdem nichts mehr geschrieben hätte.*

Hejdánek: Bultmann se orientuje na jediné knize Heideggerově, *Bytí a čas*, která vychází tuším v roce 27, jakoby Heidegger od té doby nic jiného už nenapsal.

Jiný hlas: *Er benutzt dieses Buch zudem wie eine Art Doktrin, der nichts hinzugefügt oder abgenommen werden kann.*

Hejdánek: Používá tuto knihu jako doktrínu, které už nelze nic ubrat ani nic přidat.

Jiný hlas: *Jaspers sagte auch nicht zu Unrecht, dass Bultmanns Berufung auf die Existenzialanalytik Heideggers, ich zitiere, faktisch seine Absperrung von aller Philosophie bedeutet.*

Hejdánek: Ne neprávem říká Jaspers, že tím, že se Bultmann odvolává na tu existenciální analytiku Heideggerovu, se fakticky vlastně uzavírá vší filosofii.

Jiný hlas: *Indem er sich so auf Heidegger stützt, werden dessen Fehler auch die seinigen.*

Hejdánek: A tím, že se tak opírá o Heideggera, pak i Heideggerovy chyby se stávají jeho vlastními.

Jiný hlas: *Dem kommt aber noch etwas anderes hinzu, und das ist in diesem Zusammenhang wichtiger: Ich habe die Vermutung, dass die Unterscheidung zwischen existenziellem und existenzialem Verstehen abgesehen von den philosophischen Verdiensten dieser Unterscheidung kein gutes Hilfsmittel ist für die Idee der Entmythologisierung.*

Hejdánek: Ale k tomu ještě přistupuje něco dalšího, co je v této souvislosti ještě důležitější. Mám podezření nebo domnívám se, že toto rozlišování mezi existenciálním a existenciálním pochopením není vůbec žádný dobrý prostředek pomáhající pro tu myšlenku odmitologizování. Bez ohledu na to, že to jinak má jistou filosofickou zásluhu.

Jiný hlas: *Man kann dieses Bedenken in die Form eines Dilemma einkleiden.*

Hejdánek: Můžeme tuto pochybnost odít do takové podoby dilematu.

Jiný hlas: *Das heißt, eine Redeform, in der der Hörer vor eine Wahl aus Möglichkeiten gestellt wird, die alle unangenehm für ihn sind.*

Hejdánek: Ta dilema spočívá v tom, jako když je posluchač nějakého projevu postaven před volbu, která je sestavena z možností, jež všechny jsou pro něho nepříjemné.

Jiný hlas: *Das Dilemma werde ich jetzt auch wieder zusammenfassen... Das Dilemma enthält zwei Möglichkeiten, die beide also für Bultmann unangenehm sind: Entweder kann die eschatologische Existenz in einer existenzialen Interpretation zur Sprache gebracht werden, in einer existenzialen, also philosophischen Sprache ausgedrückt werden, dann fällt aber der Unterschied zwischen Philosophie und Theologie weg, und das will Bultmann nicht; dann kann vom Glauben, von dem, worum es im Glauben handelt, auch auf philosophische Weise geredet werden, und das will Bultmann nicht. Das ist die eine Möglichkeit. Oder...*

Hejdánek: To dilema obsahuje dvě možnosti, které obě jsou pro Bultmanna nepříjemné. Buď může být eschatologická existence v existenciální interpretaci přivedena k řeči, v té existenciální, tedy filosofické řeči vyjádřena, pak ale odpadá ten rozdíl mezi filosofií a teologií, a to Bultmann nechce. Pak může být o

víře, o tom, o co jde ve víře, také filosofickým způsobem mluveno, a to Bultmann nechce. To je ta jedna možnost. Nebo...

Jiný hlas: *die eschatologische Existenz ist rein eine Glaubenssache. Dann kann sie aber nur in existenzieller Sprache ausgedrückt werden, und dann ist die ganze existentielle Analyse, auf die Bultmann sich immer wieder beruft, überflüssig. Das ist das Dilemma.*

Hejdánek: To dilema spočívá v tom, že buď je ta eschatologická existence – a mějte na paměti, že eschatologická existence, to je ta podle Bultmanna pravá existence člověka, určená vírou, přijetím zvěsti, která se mě týká osobně. Pokud by byla existenciálně interpretována, to jest filosoficky, pak by odpadl rozdíl mezi filosofií a teologií, a to Bultmann nechce, pochopitelně. A nebo je eschatologická existence vlastně přístupná pouze víře, je to věc víry, pak může být vyjádřena zase jen existenciálně, vyznáním, a pak existenciální analýza nepřichází v úvahu, v nejlepším případě nám nic dalšího nového neřekne a je tudíž zbytečná.

Jiný hlas: *Also noch einmal, das Dilemma. Ich werde es dann ganz, indem ich das ausarbeite, übergehen. Noch einmal das Dilemma, denn darauf kommt mir viel an. Entweder Bultmanns Rede von der eschatologischen Existenz, um die es nach ihm im ganzen Neuen Testament handelt, ist Philosophie, aber dann kann jedermann darüber reden. Dann hat der Glaube kein Spezifikum mehr, nichts Spezifisches mehr. Oder eschatologische Existenz ist tatsächlich etwas, von dem nur in der Sprache des Glaubens geredet werden kann. Dann aber...*

--- (1986-05-14 Hendrik Adriaanse – Demytologizace a víra (2) [LVH96VA]_Kaz a_cleaned.flac) ---

Hejdánek: Tak prosím vás ještě jednou, ten protiklad. Buď je ta eschatologická existence v *filosofii*, pak víra tu nemá místa, víra tu není ničím specifickým, každý o tom může takto hovořit. Anebo je ta eschatologická existence přístupná pouze víře a pak nám zase ta existenciální analýza, to jest ta *filosofická* reflexe o té existenci, v ničem nepomůže a je zbytečná.

Jiný hlas: *Das ist der zweite Einwand gegen den Entmythologisierungsgedanken Bultmanns.*

Druhá námitka proti Bultmannově myšlence odmythologizování.

Ich bin fast am Ende. Ja, ja. Und nun zum Schluss.

A teď už závěr.

Ich möchte, nachdem ich alles vorhergehende dargelegt habe, meinen Vortrag jetzt schnell beenden.

Poté, co jsem si to předcházející vyložil, teď chtěl bych ukončit svůj výklad velmi rychle.

Das kann ich am besten tun, indem ich einen Wortgebrauch erläutere, den ich im vorhergehenden hartnäckig gehandhabt habe und der einigen von Ihnen vielleicht aufgefallen ist und Sie womöglich geärgert hat durch seine Schwerfälligkeit. Ich meine den Gebrauch des Wortes

Entmythologisierungsgedanke.

Chci to učinit tak, že bych teď vyložil nebo vyjasnil více to slovo, kterého jsem používal velice tvrdošíjně v tom předcházejícím a co možná některé z vás trochu znepokojilo a zlobilo takovou jakousi těžkopádností. Myslím teď na používání toho slova myšlenka nebo *idea* odmythologizování.

Warum nicht kurzweg von Entmytholisierung geredet? Warum Entmythologisierungsgedanke?

Proč nemluvit krátce jen o odmythologizování? Proč o myšlence odmythologizování?

Dieses Wort ist an sich schon lang genug und Karl Barth beklagt nicht ohne Grund die arme deutsche Sprache, dass sie diesen nicht nur ungewöhnlich unschönen, sondern auch sachlich nur unfruchtbar provozierenden Ausdruck hat aufnehmen müssen.

To slovo odmythologizování už samo o sobě dost dlouhé a Karl Barth, vynikající švýcarský teolog našeho století, si nebezodůvodně stěžuje na ubohou německou řeč, která musela dopustit, aby toto neobvykle nepěkné, ale i věcně vlastně neplodně provokující slovo přijmout.

Der Grund, weshalb ich immer von dem Entmythologisierungsgedanken geredet habe, liegt darin, dass ich unterscheiden möchte zwischen dem Gedanken, der Idee der Entmythologisierung, wobei ich auf diesen Terminus Entmythologisierung selber vielleicht lieber verzichten würde, und deren Durchführung bei Bultmann.

Ten důvod, proč jsem mluvil o myšlence odmythologizování, spočívá v tom, že jsem chtěl, že bych chtěl rozlišovat mezi myšlenkou nebo *ideou* odmythologizování, přičemž bych nejraději sám se vzdal toho termínu odmythologizování – to jest na jedné straně ta myšlenka a na druhé straně provedení u Bultmanna.

Indem Bultmann einen so einseitigen Mythosbegriff zugrunde legte und sich so dogmatisch auf den Heidegger von Sein und Zeit gründete, hat er seiner Sache meines Erachtens keinen guten Dienst geleistet.

Tím, že Bultmann založil tu myšlenku odmythologizování na jednostranném pojmu mýtu a že se tak dogmaticky založil svou koncepcí na Heideggerově knize *Sein und Zeit*, tím prokázal podle mého mínění celé věci velmi neblahou službu. Tedy na Heideggerově knize *Bytí a čas*.

Aber, und das ist mein letztes Wort, mit diesem Gedanken hat Bultmann einen Weg gewiesen, der es verdient, von systematischen und exegetischen Theologen immer wieder betreten zu werden.

Ale, a to je mé poslední slovo, touto myšlenkou ukázal Bultmann na cestu, která si zaslouží, aby na ni vstoupili systematičtí a bibličtí teologové nebo systematičtí teologové a ti, kteří vykládají Bibli.

Tak to je všechno. Přátelé, máme za sebou tedy velmi náročnou cestu, na kterou jsme také vstoupili s těmi biblickými a systematickými teology. Vyhlášíme tedy pauzu, ve které se můžete občerstvit.

Bylo řečeno, aby smysl odmythologizování, aby zvěst Nového zákona se mě dotkla. Přičemž Nový zákon, v čem je jeho zvěst? Bylo řečeno, že mluví o události, skrze niž Bůh přináší spásu jednak skrze Krista, a ta sama spása spočívá v osobě Ježíše Krista. To znamená, když bychom si kladli otázku jako Bultmannův čtvrtý člověk, kladu si ji jako ten rozpolcený člověk. Může se mě opravdu tato zvěst týkat, mě samého? Vždyť takto by se mě měly dotýkat i třeba jiné mýty, třeba mýty o Buddhovi, Křišnovi, když budeme myslet z pozice čtvrtého člověka. Nebo dál, když sám Bultmann říká, že přechod ze života bez Krista k životu v Kristu se děje právě z Božího činu v Kristu. Z toho plyne dál, že když Bultmann tvrdí, že pochopení Krista je třeba, jak on sám říká, předporozumění, či... dobře, je toho hodně najednou. Tohleto je ta problematika po té stránce toho obsahu, o čem tady mluvil. To bych sem vznesl. Může tedy prosím přečíst tu první otázku?

Hejdánek: *Und so, Bultmann sagt, dass der Sinn der Entmythologisierung besteht darin, dass Kerygma des Neuen Testaments selbst zur Sprache gebracht werde, und das Kerygma wiederum ist ein Heilsereignis. Gut. Aber wenn man nun von der Sicht des Menschen, des modernen Menschen fragt, kann also die Frage gestellt werden: Warum soll das unbedingt das Kerygma des Neuen Testaments sein? Warum nicht, sagen wir, der Buddha-Sutra-Krishna-Weg? Warum gerade das Kerygma?*

Jiný hlas: ja. Erste Antwort: Bultmann hat sich diese Frage nie gestellt. Man muss sie nie gegenüber gestellt worden. Für ihn war es eine Selbstverständlichkeit, dass das Kerygma des Neuen Testaments nicht mit anderen Kerygmen zu vergleichen sein wolle.

Hejdánek: První odpověď: Bultmann si tuto otázku nikdy nepoložil, nikdy mu nebyla položena. Pro něho bylo samozřejmostí, že kerygma zvěsti Nového zákona nelze srovnávat s jinými zvěstmi, kerygmaty.

Jiný hlas: Für ihn kann also nur das Neue Testament als Zeugnis Jesu Christi in Betracht kommen. Für uns, die wir ein halbes Jahrhundert später leben, ist das nicht mehr selbstverständlich. Wir sollen also eine zweite Antwort suchen, eine andere Antwort. Aber welche?

Hejdánek: Pro něho přichází v úvahu pouze Nový zákon jako svědectví o Ježíši Kristu. Pro nás, kteří žijeme o půl století později, už to není tak samozřejmé. My musíme tedy hledat jinou, druhou odpověď. Ale jakou?

Jiný hlas: Von der Sicht Bultmanns her handelt es sich im Neuen Testament auf jeden Fall um eine Tiefenschicht. Es ist nicht das genaue Wort des Neuen Testaments, das ihn interessiert, sondern das Kerygma. Das, was hinter den Worten steht, das, was durch die Worte bezeugt wird.

Hejdánek: Z hlediska Bultmannova přístupu jde o to, že v Novém zákoně nejde o ta slova, jde o hlubší vrstvu, to jest o tu zvěst, která je za nimi v hloubce.

Jiný hlas: Das, was durch das Wort des Neuen Testaments bezeugt wird, also das Kerygma, ist das, was

mich in meiner Existenz unbedingt angeht.

Hejdánek: To, co je dosvědčováno slovem Nového zákona, tedy tím poselstvím, zvěstí, je to, co se mě osobně bezprostředně týká.

Jiný hlas: Und ich denke, dass hier der Vergleichspunkt liegt zwischen dem *Kerygma* des Neuen Testaments und der Tiefenschicht vieler anderer Religionen. Denn auch in anderen Religionen handelt es sich zutiefst darum, um das, was den Menschen in seiner eigenen Existenz unbedingt angeht.

Hejdánek: A zde leží ten srovnávací bod mezi zvěstí Nového zákona a těmi hlubšími vrstvami jiných náboženství. Neboť i v jiných náboženstvích jde v hloubi o to, co se člověka bezprostředně týká.

Jiný hlas: Denn also *eschatologische* Existenz ist etwas, das nicht nur exklusiv christlich ist.

Hejdánek: *Eschatologická* existence není něco, co je výlučně křesťanským.

Jiný hlas: Das Einzige, was man vielleicht, vielleicht sagen könnte, ist, dass das Christentum diese tiefen Dimension der Religion auf eine sehr eindringliche Weise zu Wort gebracht hat.

Hejdánek: Jediné, co by se snad dalo říci, je, že křesťanství tyto hluboké dimenze, sice přítomné v ostatních náboženstvích, obzvláště takovým naléhavým způsobem vyslovuje.

Jiný hlas: Aber das ist, wenn ich mich nicht irre, der einzige wesentliche Unterschied zwischen dem Christentum und anderen Religionen. Also Antwort, zweite Antwort auf die Frage: Warum speziell das Neue Testament? Diese zweite Antwort würde lauten: Es ist kein besonderer Grund. Aber das ist meine Antwort. Diese zweite Antwort ist natürlich meine Antwort, aber nicht Bultmanns.

Hejdánek: Ale to je, jestli se nemýlím, jediný podstatný rozdíl mezi křesťanstvím a ostatními náboženstvími. Tedy odpověď, druhá odpověď na tu otázku: Proč speciálně Nový zákon? Ta druhá odpověď by zněla: Není nějaký zvláštní důvod. To je ovšem moje odpověď, nikoli Bultmannova. Chtěl jste ještě říci, měl jste další věci?

Jiný hlas: No, já bych se k tomuhle vrátil, ono to souvisí s tím, o čem jsme tu hovořili, o tom se nerozumíme. Tedy když se hovořilo, vysvětlovalo se Bultmannovo pojetí události, bylo řečeno v té souvislosti, že dění spásy je v tomto smyslu, v tom jeho Bultmannově smyslu dějinné. Dotýká se lidí v jejich svébytnosti, jak člověk jest. To znamená, že Bultmann vychází z nějakého předsudku, že vlastně jak to s člověkem opravdu jest, abych to vysvětlil. Totiž bylo zde řečeno, že *eschatologická* existence není výlučně křesťanskou existencí. Položil bych otázku takto: Může být vůbec *eschatologická* existence nejen křesťanskou, ale vůbec jinak specifikovaná, třeba? Jako dá se o ní říct, že tedy v podstatě bylo řečeno, že tedy máme *eschatologickou* existenci, *eschatologická* existence může být tedy nejen křesťanská, jak myslím bylo toto pojetí revidováno, protože to Bultmann asi neříká. A to znamená, že kromě této křesťanské máme tudíž i jiné? To bylo řečeno před chvílí.

Hejdánek: Tohleto, co teď říkáte, přesně navazuje na tu odpověď, s níž jste začal.

Jiný hlas: Ano, já si myslím.

Hejdánek: To se týká té cesty.

Jiný hlas: Já se domnívám, že jo, protože to vychází z předpokladu, že jak se vlastně, že to je jakýsi ontologický předsudek, že vlastně, protože tam je to sepětí toho dění spásy s tím člověkem, s tím jeho svébytím, jak on na tom jest. Proto on může tvrdit, jak říká přednášející, že ta *eschatologická* existence je křesťanská, tedy nejen křesťanská, může být i jiná. Nevím, jestli mi rozumíte.

Hejdánek: Ano, to jsou dvě roviny, co jste teď řekl. Jednak tedy znovu interpretovat to, co bylo řečeno, to jest, co znamená ta dějinná existence člověka, že to je něco, co se mě týká, to jste řekl na začátek.

Jiný hlas: Že se to týká studia vůbec, může, vychází.

Hejdánek: A teď ten druhý krok jste udělal tak, že jste řekl: na základě té odpovědi, která vypadá, vyznívá v tom smyslu, že vlastně ta *eschatologická* existence je svým způsobem možná i v jiných náboženstvích. Teď ta otázka tu zní, jestli takto, když bylo řečeno, jestli vůbec můžeme říct, že *eschatologická* existence je nějaká, jako výslovně, že je nějaká, například křesťanská, protože já tam cítím tu určitou objektivizaci. Že totiž ten odkaz samozřejmě musí být v tom smyslu do určité dějinnosti. Pokud je křesťanská, tak je to objektivizované, není to vlastně dějinné v tom hlubším smyslu.

Jiný hlas: k něčemu to odkazuje, proto je to tak specifické na rozdíl od třeba jiných forem, třeba náboženských.

Ano, a já stále mám na paměti to, co jsi odpověděl, a i to, co říkal Bultmann. Chcete tedy říct, jestliže platí jeho odpověď, že vlastně takzvaná *eschatologická existence*, i když on to tak neřekl, ale z té odpovědi by se to dalo, a to se mi zdá, že chcete vyhodit, je něco, co lze nalézt také u jiných náboženství. Proč trvat na tom, že je to specificky křesťanské? To jste chtěl říct? Ne.

To se totiž podává z té tvé odpovědi, jak jsi se myslel, že jsi se pěkně chytil, a teď se to posunulo do takové polohy, jestli vůbec o tom můžeme hovořit. To se trochu liší. To se netýká vůbec té odpovědi a vracíte se k tomu základnímu problému, jestli můžeme hovořit o tom, že *eschatologická existence* je tam, kde se člověka ta výzva, ta zvěst bezprostředně dotýká. To chcete relativizovat?

Já bych už přistoupil na spoustu věcí, kterým nerozumím. Výzva bezprostředně se dotýká, tady bylo řečeno, že křesťanství navazuje na určité hluboké dimenze, tyto právě je specifické v tom, že je hluboce vyslovuje, naléhavým způsobem vyslovuje. Takováto formulace, že to je ten jediný rozdíl.

Hejdánek: Já bych zkusil se do toho vmísit, pokusím se interpretovat, ale to je má slabost vždycky. V případě, že rozlišíme *eschatologickou existenci* jednak křesťanskou, jednak nekřesťanskou nebo mimokřesťanskou, tak to znamená, že připustíme nebo jsme připraveni objektivovat tu *eschatologickou existenci* tím, že ji historizujeme. To jest, že jednak vidíme určitý útvar civilizačně kulturní a tak dál, v němž se křesťanská *eschatologická existence* demonstrovala určitým způsobem, a potom v jiných náboženstvích jinak.

Jiný hlas: Tak moment, to je tedy... můžu to přeložit, ale jde o to, jestli dostanu souhlas.

Hejdánek: *Also, im ersten Schritt ist es so gesagt. Also, wie ich es sehe, er meint, dass wenn wir über eschatologische Existenz sprechen in dem Sinne, dass es neben der Möglichkeit einer christlichen eschatologischen Existenz noch andere Möglichkeiten in anderen Religionen gibt, also dann heißt es, dass wir eigentlich die eschatologische Existenz, das heißt etwas Geschichtliches, Existenz ist geschichtlich, dass wir es historisieren und also objektivieren in dem Sinne, dass wir es einmal als christlich gegeben, anderes Mal als anders religiös gegeben verstehen. Und seine Frage ist, ob wir so was überhaupt machen können, dürfen.*

To byl jenom začátek. Co byste ještě k tomu?

Jiný hlas: Otázka je tedy, když to takhle, že to vlastně historizujeme, tím objektivizujeme, vaše otázka byla, zda vůbec o tom takhle můžeme mluvit.

Hejdánek: *Die Tendenz meiner Antwort, die ich soeben gab, war, also dieser zweiten Antwort, dass es im Grunde zwischen der christlichen und einigen anderen Religionen auf diesem Punkt keinen Unterschied gibt. Es müsste denn sein, dass die in der christlichen Religion eine besondere Aufmerksamkeit für eben diese, für den Sinn dieser tiefen Dimension entwickelt worden ist. Aber vielleicht ist das in anderen Religionen auch, nur in anderen Terminologien, das weiß ich nicht. Aber das Wort eschatologische Existenz, mit dem Bultmann diese tiefen Dimension bezeichnet, ist ein Wort, das nur gegen den Hintergrund von zweitausend Jahren Theologie, christlicher Theologie, verständlich ist. Also das Wort selber setzt sehr viel voraus.*

Jiný hlas: Tendence té mé druhé odpovědi byla v tom, že v základě neexistuje rozdíl mezi křesťanstvím a jinými náboženstvími. Ledaže by v křesťanské nábožnosti musela být přítomna zvláštní pozornost vůči té hluboké dimenzi, což soudí, že ano, protože ten pojem *eschatologická existence* u Bultmanna je vlastně vybudovaný jenom na základě toho dvoutisíciletého konceptu víry a *theologie* křesťanské.

Hejdánek: *Aber abgesehen von dieser Terminologie gibt es also, wie gesagt, keinen wesentlichen Unterschied. Also ich würde nicht sagen, es gibt eine christliche eschatologische Existenz und dann gibt es auch noch eine buddhistische eschatologische Existenz. Nein, im Buddhismus, wenn das ein Beispiel so einer anderen Religion ist, das wollen wir dahingestellt sein lassen, im Christentum und im Buddhismus geht es um die gleiche eschatologische Existenz. Das heißt um die gleiche Seinsart des Menschen, in der er entweltlicht ist, aus der Welt befreit ist.*

Jiný hlas: Ale mimo tu terminologii, rozumí se název *eschatologická existence*, v podstatě jde jak v křesťanství, tak v buddhismu o tentýž způsob bytí, totiž v němž člověk se osvobozuje od světa, odstupuje.

Hejdánek: *Und ich würde also sagen, weder im Christentum noch in anderen in Betracht zu ziehenden Religionen kann die eschatologische Existenz objektiviert werden.*

Jiný hlas: Ani v křesťanství, ani v ostatních náboženstvích nelze tuto *eschatologickou existenci* objektivizovat.

Jiný hlas: *Das wäre also meine Antwort zu diesem ersten Schritt des Einwandes, aber...* Tak to je odpověď na ten první krok té vaší námitky. *Vielleicht geht es noch weiter, aber vielleicht auch nicht mehr.* Možná to jde ještě dál, ale možná už taky ne. Vyvolává to ve vás souhlas, nebo otázky? Já si myslím, že to je k věci. Já jsem k té *eschatologické...* ta *eschatologická existence* byla pro mě něco, co jsem pochopila jako právo existence, nebo takto to bylo řečeno.

Právo existence?

Ano. A podle mě právo existence jako takové určitě existuje. To, že... to, jakým způsobem se člověk k ní vybere, že to není podstatné. Čili o něčem takovém určitě můžeme hovořit, protože je... *Sie hat... sie hat die sogenannte eschatologische Existenz als das...* Ona vlastně tu *eschatologickou existenci* pochopila jako ten zákon, kterým svět běží, prostě podle mě je to něco... možná si to komplikují.

Und dies ist in ihrer Sicht, die es vorhanden ist. Es gibt eine wahre Existenz. Und wie sie zu ihm... A jak se k ní člověk... Smyslem lidského života je hledat tu pravdu, tedy tu pravou existenci. *Und der Sinn des Menschenlebens besteht darin, dass er diese wahre Existenz suchen soll.*

Hejdánek: Když ji hledá, tak ji nemá.

Jiný hlas: Ano, vždyť vlastně podmiňuje to hledání.

Hejdánek: Kdyby ji měl, tak by ji nemusel hledat.

Jiný hlas: Ale hovořím o samotné... o samotné plnosti. Prosím, já nechci... *Ich möchte dazu zwei Bemerkungen machen.* K tomu bych chtěl udělat dvě poznámky. *Erstens die, dass wenn sie das so sagen, sie ein Problem streifen, das tatsächlich in der Diskussion über diesen Konzept der Entmythologisierung eine große Rolle spielt.* První je ta, že když to takto řeknete, tak se dotýkáte jednoho problému, který v té diskusi o demytologizaci hraje velkou roli. *Und zwar das Problem, ob das, was Bultmann mit eschatologischer Existenz meint, nicht eigentlich ein allgemeiner philosophischer Begriff ist.* A sice otázky, zda pod pojmem *eschatologická existence* Bultmann vlastně nemíní nějaký obecně filosofický pojem. *Wir haben das soeben auch in diesem Dilemma gesehen, nicht?* Viděli jsme to už v tom dilematu. *Der eine Teil dieses Dilemmas war, ob die eschatologische Existenz sich für eine existentielle Analyse eignet.* Jedna část toho dilematu byla vlastně ta, jestli ta *eschatologická existence* je vhodná, jestli ji lze filosoficky vyložit jako předmět té filosofické analýzy. Jestliže ano, pak víra odpadá. *Und das ist Bultmann von der Seite der Philosophen auch schon ganz früh vorgeworfen worden, nämlich von einem gewissen Wilhelm Kamlah, der gesagt hat: Was du eschatologische Existenz nennst, was du, Bultmann, eschatologische Existenz nennst, das nenne ich als Philosoph Hingabe.* A to se už vytýkalo Bultmannovi, celá řada filosofů mu to vytýkala, mezi jinými také jistý Wilhelm Kamlah, který prohlašuje, že to, co ty nazýváš *eschatologickou existencí*, to já nazývám *Hingabe*, to znamená odevzdanost. Odevzdanost, člověk sám sebe dává. *Also eine philosophische Auslegung dieses Begriffs eschatologische Existenz ist sehr wohl möglich, obwohl Bultmann selbst tatsächlich immer dagegen gesträubt hat.* Takže ten filosofický výklad *eschatologické existence* je samozřejmě možný, i když se proti tomu Bultmann vzpíral. *Und wenn man es philosophisch auffasst, dann haben sie recht. Dann geht es nur darum, dass man diese wahre Existenz selber suchen soll. Und das kann jeder Mensch. Dazu braucht man nicht zu glauben, dazu braucht man von Christus nichts zu wissen, das ist allgemein menschlich.* A jestliže je to tak, pak máte pravdu, pak jde tedy o všeobecně lidskou záležitost, každý může tu pravou existenci hledat, k tomu nepotřebuje Krista. To byla první poznámka a teď druhá. *Auch wenn man eschatologische Existenz auslegt in diesem allgemeinen philosophischen Sinne, ist ein wichtiger Punkt zu bedenken, nämlich dieser, dass...* I když vyložíme tu *eschatologickou existenci* v tom filosofickém smyslu, na jednu věc je třeba dát pozor, totiž že

tu existenci nemáme v ruce, nikdy jí nedisponujeme. *Eschatologische Existenz ist eine geschenkte Existenz. Eschatologická existence je darovaná existence. Und das wird von diesem Wilhelm Kamlah auch mit diesem Wort Hingabe zum Ausdruck gebracht.* A právě pomocí toho slova *Hingabe*, odevzdanost, se to pokouší vyjádřit ten filosof Wilhelm Kamlah. *Eschatologische Existenz ist nicht ein Nehmen, sondern ein Empfangen. Eschatologická existence není brát, nýbrž přijímat. Das wird noch besser zum Ausdruck gebracht von einem anderen Existenzphilosophen, nämlich Karl Jaspers.* Ještě lépe je to vyjádřeno u jiného existenciálního filosofa, Karla Jaspersa. *Der geredet hat von dem Sich-geschenkt-wissen der Existenz. Also Existieren heißt: Sich-geschenkt-wissen.* Který mluvil o tom, být si vědom darovanosti své existence. Tedy existovat znamená být si vědom toho, že je mi ta existence darována. To byla moje poznámka. Prosím.

Ještě bych řekl, že člověk by ji už neměl hledat, ale já si právě myslím...

Hejdánek: Ta existence, právo existence, to je jedno. No, a já si myslím, že člověk pravdu hledá, i když ji má, protože má v sobě touhu po splnutí, protože hledání je naplňování. A to naplňování je samo o sobě vlastnost plnosti, rozumíte mi? rozumím, to je naprosto mýtus. Nemá s křesťanstvím co dělat. Teď právě k tomu chci vyjádřit...

Jiný hlas: Jenom se zeptám, teď prosím vás co bude. Já mám k této přednášce takové dvě části jedné otázky. Já řeknu obě části, přeložte je také najednou, prosím vás. Jestli je v zvěstování jediná zúčastněná a činná síla člověk, který zvěstuje, a ten, komu byla vyslovena, nebo je činná také pravda jako živá, věčná a svrchovaná. To znamená, že ta pravda má v moci toho, kdo zvěstuje, i toho, komu je zvěstováno. Rozumíte mi?

Hejdánek: Mohl byste ještě prosím vás tu první, já jsem ji moc neslyšel. Pořádně.

Jiný hlas: Jestli je v zvěstování zúčastněná síla jenom ten, kdo zprostředkovává zvěstování, a ten, komu je zprostředkováno, nebo jestli je konkrétně zúčastněná také pravda. Rozumíte?

Jiný hlas: *Das hängt wohl zusammen, ob bei der Verkündigung nur die Aktivität des Zeugnisses oder des Verkündigens und dessen, der die Verkündigung annimmt, oder ob in diesem Geschehen, in diesem Vorgang, auch die Wahrheit selbst tätig ist.*

Jiný hlas: A já si právě myslím, že jestli je zúčastněná, tak pravda jako živá má v moci oba dva. A myslím si totiž, že mýtus je ponížením se pravdy a to ponížení trvá neustále. Protože si myslím, že pravda slouží. A teď se ptám právě, jestli slouží tím, že je dosažená, nebo jenom tím, že slouží, aniž je dosažená.

Hejdánek: Já to můžu doslova přeložit, víte, ale unikají mi, abych to poctivě řekl, dvě věci v té otázce.

Jednak se tam zavádí mýtus a pravda, což se mi zdá, že je něco, co by se muselo dlouho vyjasnit. To by nám do té otázky vnášelo zmatek. Ale určitě беру tu druhou část vaší připomínky, roli té pravdy v tom zvěstování. Kdybyste to ještě zformuloval. To jest, jak se podle vás účastní pravda v tom dění té...

Jiný hlas: Já si právě myslím, že slouží člověku tím, že se poníží až na úroveň mýtu, že to je touha po tom, že se pravda chce zvěstovat, že to ponížení je služba a že zpodobá toho ponížení je mýtus.

Jiný hlas: *Also in diesem Geschehen der Verkündigung nimmt natürlich eine aktive Rolle auch die Wahrheit selber wahr, quasi. Und nun, die Aktivität der Wahrheit geht so weit und hat einen sozusagen kenotischen Zug, der Erniedrigung der Wahrheit bis in die Gestalt von Mythos. Aha, genau. Darin liegt der Dienst der Wahrheit im Geschehen der Verkündigung.*

Hejdánek: A ta první otázka, jestli je pravda sama také činná v tom dění zvěstování. Tato otázka je k zodpovězení kladně. Na toto odpovídám kladně. Má být vyzdvihnuto, že pravda, která je v tom dění činná, že ji nelze objektivizovat.

Proto pravda v tom dění zvěstování nemůže být zavěšena na nějaké výpovědi, nemůže být s nimi spojena. Abych to na příkladě ukázal, jak pravda v tom dění zvěstování působí, to dělám teď tím, že se zmíním o tom odstavci ze své přednášky, kterou jsem vynechal. To je příklad, který sám uvádí a používá Bultmann. Je to příklad přátelství.

Přátelství v jakékoliv formě má vždy jisté struktury. A tato struktura může být existenciálně analyzována. A tak každý může mít nějaký všeobecný pojem toho, co je přátelství. Ale když se teď z té existenciální

roviny přejde nebo přeskočí na tu existenciální, tak přecházíme z roviny všeobecného pojmu do roviny aktuální zkušenosti.

To je veliký rozdíl mezi tím, co vím o přátelství z pojmu přátelství, a přátelstvím, které skutečně zakouším. V tom aktuálním zakoušení přátelství, zážitku přátelství, se koná pravda. Ve smyslu toho slova, které mu dal Heidegger, totiž pravda ve smyslu *alétheia*, odkrytost. Najednou se přátelství v tom zakoušení, v tom okoušení přátelství, v té zkušenosti se pravda děje.

Jiný hlas: *So etwas kann also auch in der Verkündigung geschehen. Da handelt es sich darum, dass wir nicht nur gewisse Begriffe gebrauchen, von denen wir in etwa die Bedeutung kennen, sondern dass dieses, das was mit diesen Begriffen gesagt wird, auf einmal aktuell erfahren wird.*

Hejdánek: A něco podobného se děje v tom zvěstování. Ne tak, že bychom pracovali s nějakými pojmy, které přibližně známe, nýbrž jsme vtaženi do aktuální zkušenosti. To je pravda zvěstování.

Jiný hlas: *Also das zur ersten Frage. Und jetzt die zweite, und die ist viel schwieriger. Sie sprechen von einem kenotischen Zug im Wahrheitsgeschehen.*

Hejdánek: To tedy k první otázce. A ta druhá je daleko složitější. Mluvíte o tom ponížení v dění pravdy. Ponížení se.

Jiný hlas: V pravdě.

Jiný hlas: Ano, v pravdě. *Also kenosis der Wahrheit. Ich bin einverstanden, soweit unter kenosis verstanden wird: Nichtobjektivierbarkeit.*

Hejdánek: Jsem s tím srozuměn, pokud pod tím slovem *ponížení se* bude chápána právě neobjektivovatelnost pravdy. Neobjektivnost.

Jiný hlas: *Aber wenn Sie sagen, diese kenosis soll so weit gehen können, dass die Wirksamkeit der Wahrheit die Gestalt des Mythos annimmt, dann ist meine Furcht, dass wir doch wieder in eine Art Objektivierung verfallen.*

Hejdánek: Ale pokud byste šel v tomto důrazu na ponížení tak daleko, že by v dění zvěstování pravda mohla se představit v podobě mýtu, pak mám obavu, že upadneme zase do jakési objektivace.

--- (1986-05-14 Hendrik Adriaanse - Demytologizace a víra (2) [LVH96VA]_Kaz b_cleaned.flac) ---

Jiný hlas: ...Bultmann, dass er Mythen als unverantwortliche Objektivierungen kennzeichnete.

Hejdánek: U Bultmanna jsme viděli, že charakterizuje mýty jako neodpovědné objektivizace.

Jiný hlas: *Und diesem Urteil kann ich wenigstens teilweise zustimmen.*

Hejdánek: A s tímto úsudkem můžeme přinejmenším částečně souhlasit.

Jiný hlas: *Mythen sind nicht in allen Hinsichten unstatthafte Objektivierungen, aber sie sind es auf jeden Fall, wenn sie nicht interpretiert werden.*

Hejdánek: Mýty sice nejsou ve všech ohledech nedovolenými objektivizováními, ale jsou jimi v každém případě, jestliže nejsou interpretovány.

Jiný hlas: *Mythen bedürfen der Interpretation.*

Hejdánek: Mýty vyžadují interpretaci.

Jiný hlas: *Und das geht der Tendenz Ihrer Bemerkung entgegen.*

Hejdánek: A to jde proti tendenci vaší poznámky. Tak prosím, ptejte se vy. Nechám samozřejmě na vás, pokud byste chtěli někoho jiného, kdo ještě nepromluvil. Nikdo? Tak pokud nemáte, tak prosím.

Jiný hlas: No, já bych se tedy pokusil znovu k té otázce, když by to... pokusím se ji tedy formulovat obecněji, jak jsem to myslel, když by to nešlo, tak zvolím jinou otázku. K tomu předsudku u Bultmanna, když on řekl, že dění spásy je v tomto smyslu dějinné a dotýká se lidí v jejich svěbytí, jak člověk jest, takhle to bylo řečeno. Z toho mi vyplývá, že za prvé, dotýká se spása sama sebou? Pravděpodobně se domnívám, že nikoliv. Tudíž tedy...

Dění spásy je v tomto smyslu dějinné. Ta otázka je, v té druhé větě je řečeno, že dotýká se lidí, to znamená ta spása v jejich svěbytí, jak člověk jest. Moje otázka je, za prvé, dotýká se spása sama sebou? Asi nikoliv, jako toho člověka, jaký jest, pravděpodobně nikoliv, že ta spása není prostě nějaký samopohyb čeho. To je moje otázka, abych se dostal k tomu, co tím sleduju. Domnívám se, že asi nikoliv, tudíž tedy,

že ten člověk se k té spáse vztahuje.

Ted' je další otázka, z čeho se vztahuje člověk? Vycházím z téhle věty, která byla řečena, říká se tam: „jak člověk jest“. A to znamená, a tady je ten problém, že Bultmann vychází z toho předsudku, jaký člověk jest, zatímco já si myslím, že tam by si měl člověk klást otázku, jaký člověk jest. Cítím prostě jakési teologické myšlení, které se prolíná s filosofickým, ale zároveň spousta věcí tam není jasných. To znamená, že když on říká, že dění spásy je v tomto smyslu dějinné, dotýká se lidí v jejich svěbytí, jak člověk jest, tak to já chápu jako to „jak člověk jest“, tam je teprve problém. Ale pro toho Bultmanna je to vyřešeno v tomto smyslu.

Hejdánek: Já teď musím najít tu větu, jestli tam byla ta věta „jak člověk jest“. O tom totiž samozřejmě záleží na překladu, ale bylo to v tom výkladu o tom... já tady to mám: „*Das Heilsgeschehen, von dem wir geredet haben, ist also geschichtlich und es betrifft den Menschen in seiner Existenz, in seinem eigentlichen Selbstsein.*“

Já jsem to možná tak přeložil, myslím, že jsem se pokoušel to přeložit jinak, ale to není odpověď. To neznámá, že se dotýká to dění spásy lidí v jejich existenci v tom, jací jsou. Tady je napsáno v jejich vlastním *Selbstsein*, to znamená ta spása vlastně působí, že teprve to vlastní jejich bytí se tou spásou vytváří.

Jiný hlas: To znamená, že ta spása je určitým samopohybem. To je nezávislé na nás tedy. Abychom se dobrali k tomu problému.

Hejdánek: Dobře. Ta otázka byla tak formulována v souvislosti s tímto výrokem, totiž že dění spásy, o kterém jsme hovořili, je tedy dějinné a dotýká se člověka v jeho existenci, v jeho vlastním *Selbstsein*. A kolega míní, že toto je konstatování toho, co ten člověk o sobě a pro sebe jest. Já jsem se jenom pokusil, nevím, jestli správně, uvést tento výrok jako výsledek už toho dění spásy, kdy to dění spásy pomáhá člověku k jeho vlastnímu *Selbstsein*.